וועטער:
קלאר און קיל

Largest Circulation
of any Newspaper entering Jewish Homes in Western Canada.

אידישע וואַרט

The Israelite Daily Press

זון אויפגאַנג — 7.17
זון אונטערגאַנג — 5.2

מער פאַרשפּרייט
אין די אידישע היימען פון מערב קאַנאַדע
ווי אַלע אַנדערע אידישע און ענגלישע
צייטונגען צוזאַמען

Vol. 21, No. 243. Wednesday Nov. 4, 1931. Published Daily except Saturday and Sunday. רערשיינט יעדן טאָג חוץ שבת און יום־טוב. מיטוואָך כד׳ חשון, תרצ״ב.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
NOV 9 1931

פאַליאַקן העלפן אידן באַשיצן זיך פון פאַגראָם

אלבערטער פאַרמערס געווינען 18 מיליאָן ד. פון העכערע פרייזן

אַלגאַרי, אַלטאַ., נאָוו. 4. — די אַלבערטער פאַרמערס וועלן געווינען די סומע פון אַרום $18,600,000. וועגן די נייע פרייזן פאַר דער דריטער שטיין אויף זייער געטרייד פלאַך — דאָס האָט דאָ דערקלערט ל. ד. נעפּסיס, פונם אַלבערטער וויץ פול. דער חשב־פונם אַלבערטער וויץ אויף דער אַפּשאַצונג פון 120 מיליאָן בושל פונם וויץ־שניט אין דער פּראָווינץ.

ר. ס. לאַו, פּרעזידענט פון די יוניטעד גרייַן גראָוערס, גלויבט, אַז די וויץ פּרייזן האָבן זיך געהויבן "צו שנעל צו זיין זייער געזונט". ער האָט טראַכט אָבער פאַרס די לאַנג אָפּטיסטישע און דערוואַרט, אַז די עקס־פּאָרט פראַגאַ זאָל אויף דייטשע אַלגאַלט ניט ערגער, ווי איצט.

מר. לאַו איז דאָ צו דער "גרייַן גראָוערס" קאָנווענשאָן וואָס עפנט זיך היינט.

כריטישע הויז גע־עפנט פאַר דערוויי־לונג פון ספּיקער

לאַנדאַן, נאָוו. 4. — דער נייער פאַר־לאַמענט האָט זיך נעכטן אָפיציעל גע־עפנט פאַר דער דערוויילונג פון אַ ספּי־קער אין דער איינשווענונג פון דער מיטגלידער.

מאַפּיטאַן עדוואַרד ע. פיטצעראַי איז ווידערדערוויילט געוואָרן ספּיקער פון הויז מיט אַלעמענס צופרידנקייט.

פרעמיער ראַמזי מאַקדאָנאַלד איז אָפּגעפאָרן אויף אַ פאַר טעג אַהיים קיין לאַסיפּמאָוס. ער וועט פאָרן מיט מאַטנאַ, אין וועלכן פּלאַץ ער וועט מיט זיך בעריינען, אַ פאַרטיקן פּלאַן פון זיין נייעם קאַבינעט. הויפּטזאַכלעך וועט דאָ, ווער זאָל זיין דער פינאַנ־מיניסטער אויף פּלייץ פון פּנאַרדעס פּאַלאַ, וואָס איז דאָס שווערסטע פראָבלעם אינם צוזאַמענשטעל פונם קאַבינעט.

עופות גנב קריגט זעקס חד־שים געפענגניש

עס איז ניטאָ קיין געזעץ אין קאַ־נאַדע וואָס זאָל פאַרבאָטן עסן ער פונם. דאָס איז אָבער אַלץ נעערער גע־וואָרן וועגן מען באַצאָלט פאַר זיי, אָבער ווען דער פריזאָנ'ער דאָס זיך פאַרשטעלט "פשיקן" ניט געקוטעט, נאָר ווי ער האָט זיך מורא געווען נעק־טן אין אַפּליצייַ נערינס, אַן'נגע־ט, האָט זיך אים באַלד דער נאַנצער עסק ניט געלייגט, ווייל ער וועט דער־פאַר מוזן אָפּזיצן זעקס מאָנאַטן אין טורמע.

הערי פריסאָן איז פאַר דער "טשי־קען" אויך ניט געווען ריין פון חטר־אים. ער האָט שוין נעצאָלט שטראַף פאַר בראָנען דעם מששקה נעזעץ און ער איז שוין געזעסן צוויי מאָנאַטן פאַר גנבה.

אַלבאַני, נאָוו. 3 (איטאַ). — אַ פראָ־טעסט קעגן דעם וואָס דער סטיוול־סוירוויס עקזאַמען פאַר אָדיטאָר אין באַשטיטס געוואָרן אויף שבת, דעם 21טן נאָוועמבער, איז צוגעשטעלט גע־וואָרן צום סטייט־דעפּאַרטמענט פון סיוויל־סערוויס דורך דעם פאַרבאַנד פון שומרי שבת אין אַמעריקע צוזאַ־מען מיט אַסאָסיאַציאָן אַלבערט ד. שאַנצער פון צוויי־יאָן אַסאָסיאַציאָן טריקס אין ברוקלין.

נעמען אָן אידישן אויסלייג פאַר העברעאישע ווערטער

פּפּעג. טעלעג. צו ד. א. וו. פון "איטאַ"

וואַרשע, נאָוו. 4 (איטאַ). — דער אַרבעטער קולטור קאָנגרעס אָפּגעהאַל־טן דאָ האָט אָנגענומען אַ באַשלוס איינצופירן גלייך אידישן אויסלייג פאַר די העברעאישע ווערטער אין אידיש.

פּראָפ. אַסכאַרן ביי פאַרוס נאָוו. 13טן

דעם פאַרוס לאַמיטעט פון דער אַר־דישער קולטור געזעלשאַפט איז גע־לונגען צו קריגן פּראָפ. אַסכאַרן אויף אַ צווייטער לעקציע איבער זיינע אייג־דרוקן פון סאָוו. פאַרבאַנד, און ער וועט דיינען אַיבערבאַטאַן פרייטאָג, נאָוו. 13טן, 8.45 אָוונט, אין פרץ זאַל. איבער "מאַצאַלע באַרינגונגען אין סאָ־וועטן פאַרבאַנד, פאַרזעצונגען זיין ערשטן פאַרטראָג.

דער פאַרטראָג פון מ. קאַנטאָר "דאָס באַגינען פון אידיש" וועט פאַר־מומען, ווי פריער אָנגעסידט, דעם קור־מענדיקן זונטאָג, נאָוו. 8טן.

באַרימטער זינגער אָפּגע־שטעלט צום ערשטן מאָל אין 36 יאָר

ליאַוזוויל, נאָוו. 4. — דער וועלט באַרימטער בעהאַרד אַסטראַנאָמישער טונקס אַן אָרבעט זיינער וועלכער האָט ניט אויפגעהערט צו גיין אין פאַרלויף פון 36 יאָר האָט זיך נעכטן אָפּגע־שטעלט כמעט אינם זעלבן מאָמענט ווען זיין אייגנטימער איז באַרעדיקט צוויי־מאָל.

רודאָלף ל. נעבהאַרד, 69 יאָר אַלט, וועלכער האָט געהאַלטן זיין פּאַסטער צו מאַטנאַ, אין וועלכן פּלאַץ ער איז דייטשלאַנד, איז געשטאָרבן זונטאָג און עס איז אַראַנזשירט געוואָרן אַז דער זיינער זאָל אָפּגעשטעלט אין דער שטונדע פון נעבהאַרדס באַערדיקונג.

דער פּאַטער מיט זיין זון האָבן צו־זאַמען נעאַרבעט דרייסיק יאָר אויף צו־זאַמענשטעלן די פּוסטן טויזנט חלקים פון דעם זייגער. זיי האָבן אים געלאָזט גיין אין יאָר 1895 און זיינס יונגער צו לאָזן בײַ דעם מאָמענט זיין זיין באַלעבאָס איז באַערדיקט געוואָרן.

פאַרבאַנדלונגען פון אַ צווישן קאַנצלער ברונינג און היטלערן באַשטעטיקט

עס זיינען דאָ אויסזיכטן, אַז היטלעריסטן זאָלן איינגעשלאָ־סען ווערן אינם קאַבינעט — אודטייל איבער גראַף העלדאָרף דערוואַרטעט היינט

לאַנדאַן, נאָוו. 4 (איטאַ). — עס פריידיקט אַ רעזיגנירונג האָט אַרויסגעגעבן אַ דערקרעט וואָס פאַרבאָט עפנטלאַכע פּראָצעסיעס און עפנטלאַכע דעמאָנ־סטראַציעס אויבער נאַציע פריידן, בײַ אַ וויינערדיקער מעלדונג.

בערלין, אָקט. 3 (איטאַ). — דער אַרטריטיל איבער גראַף העלדאָרף און זיינע פאַרבינדעטע ווערט דערוואַר־טעט מאָרגן.

דער פּראָצעס האָט זיך פאַרענדיקט מיטן עדות זאָגן פונם פּאָליצײַ קאָ־מיסאַר פיטשעל, וועלכער האָט דער־קלערט, אַז אַ טרויאָנגנסנוערטע פער־זאָן האָט אים פאַרזיכערט, אַז גע־בעלס האָט דיסקוטירט וועגן דעם פּאָ־גראָם מיט העלדאָרפן, און אַז העלד־דאָרף האָט דערצאָלט איבערגעגעבן באַ־פעלן צו די פירער פון די נאַצי גרופּ־פּען, וואָס האָבן אָנגעפירט די אָפּ־טייליונגען פון די פאַנראַשטשטיקס.

בערלין, נאָוו. 4 (איטאַ). — די אַלדעטבורגער לאַנדסטאָג האָט דורכגע־וואָרפן אַ פאַרשלאָג פון די נאַצײַס צו פאַרבאָטן שחיטה.

אַרבעטער פאַרלירן 416 פּלעצער אין מו־ניציפּאַלע וואַלן

לאַנדאַן, נאָוו. 4. — כאָטש ניט אַזוי שלעכט ווי אין די אַלגעמיינע וואַלן, האָט אָבער די אַרבעטער פּאַרטײַ'נעלי־טען שוועריע פאַרלוסטן אויף אין די מוניציפּאַלע וואַלן אין ענגלאַנד, שאַט־לאַנד און וויילס דעם מאָנטאָג.

די אַרבעטער פּאַרטײַ האָט פאַרלאָ־רען אין די וואַלן אין אַבערדאַל אַ סך הכל פון 416 מאַנדאַטן, בעת די קאַנ־סערוואַטיוון האָבן געוואָנען 338.

די אַרבעטער האָבן ביי איצט קאַנ־טראָלירט 20 פון די וויכטיקסטע שטעט און באַראָס, אָבער אין די איצטיקע וואַלן האָבן זיי פאַרלאָרן אַכט פון זיי, אינישליסלדיק דריי לאַנדאַנער באַראָס. פון די גרעסערע שטעט וואָס זיי האָבן קאָנטראָלירן האָבן זיי פאַרלאָרן בע־טערס, וואַלוויטש און שרעדיטש.

—(::)—

הענדערסאָן דער־ווייַלט פירער פון אַרב. פּאַרטיי

לאַנדאַן, נאָוו. 4. — די פּאַראַל־מענטאַרישע אַרבעטער פּאַרטיי האָט אויסגעדרייקט אַזר פולסטן צוטרוי צו אַרטור הענדערסאָן און האָט אים אויס־געלאָדן פאַרצוזעצן זיין פירערשאַפט.

דזשאַרדזש לאַנסבורי, כמעט דער אייניציקער וויכטיקער פירער פון דער אַרבעטער פּאַרטיי דעוויילט אין פאַר־לאַמענט, איז באַשטימט געוואָרן צו זיין פאַרוויצער פון דער פּאַרלאַמענ־טאַרישער גרופּע אין דער אייגענער אינ־טערעס.

—(::)—

אַמעריקעס בודזשעט דע־פיציט וועט דערגרייכן צוויי ביליאָן דאָלאַר

וואַשינגטאָן, נאָוו. 4. — די רעגי־רונג פון די פאַראייניקטע שטאַטן האָט פאַרעגדיקט די ערשטע פיר חד־שים פונם פיסקאַלן יאָר מיט אַ דע־פיציט פון $661,120,850, וואָס מאַכט אויס אַיבער צוויי ביליאָן דאָ־לאַר פאַרן יאָר, אויב די לאַנג וועט זיך נים פאַרבעסערן.

אַנטלאַנד ווערט פאַרפלייצט פון אַ שטראָם פון אַמפּאַרטן

דער לאַנדאַנער קאַרעספּאָנדענט פון דער תיגער "טעלעגראַף" מעלדעט, אַז מורא האָבנדיק, אַז פרעמיער מאַקדאָ־נאַלדס נייע רעגירונג וועט אַרויפלייגן אַ פאַרבאָטן אַרויסנעמען פון סחו־רות פון איינעפּאַשיש לענדער און פון די פאַראייניקטע שטאַטן, ווערט איצט דער ענגלישער מאַרק פאַר פלייצט מיט סחורות איידער אויף פאַרבאָט וועט אָנגענומען ווערן אין פאַרלאַמענט.

חונדערטער שיפן נעלאָדן מיט סחו־רות שווימען איצט צו די בריטישע בראָנען. עס קומען איצט אַריין אַזויפיל סחורות, אַז עס ווערט אָפּגעשאַצט, אַז איך באַלאַנס פון האַנדל דער־גרייכט איצט וועגנטבאַר די סומע פון צוואַנציק מיליאָן דאָלאַר. די בריטישע קונים פון אויסלענדישע פּראָדוקטן קויפן אויסלענדישע וואַלוטע כדי דערמיט צו צאָלן פאַר זייערע אימ־פּאָרטן.

מען דערוואַרטעט, אַז דער קאַבי־נעט וועט באַלד באַטראַכטן די נאַנצע לאַגע, אָבער ער מוז זיך פריער דורכ־שטופּן אין אַלגעמיינע אין פאַר־לאַנגען אַ ספּעציעלן געזעץ קעגן "דאָמפּינג", איידער ער קאָן עפּעס טאָן. מר. באַלדווין עמעריטשעניס טאַריף פּאָליטיק געווינט אַנהייגנער שאַפט.

צווישן די פּראָדוקטן, וועלכע דער־גרייכט ענגלאַנד זיינען וואָל גודס, שאָ־קאָלאַד, זייד, גלאַזוואַרג און פערבין־מען וואָס קומען פון פראַנקרייך; מע־טאַל אַרבעט, שפּיליצייג און עלעקטרי־שע אַרטיקלען פון בעלגיע און קאַל־דרעס, פּאַפּיר, גלאַזוואַרג און אַנדערע אַרטיקלען פון דייטשלאַנד.

רוסלאַנד שיקט קיין ענגלאַנד גרויס־סע קוואַנטיטעטן פּוטער און בריטישע פאַבריקאַנטן וועלכע האָבן זיך ערשט צוריקגעקערט פון די פאַראייניקטע שטאַטן זאָגן פאַראויס, אַז די פאַראייני־קטע שטאַטן וועלן אַריינשיקן סחו־רות קיין ענגלאַנד אינם אָנפאַנג פונם נייעם יאָר.

אין פאַרלויף פון די פאַרגאַנגענע 2 מאָנאַטן זיינען קיין לאַנדאַן אַריינ־געשיקט געוואָרן סחורות אויף דרײַ־סיק פּראָצענט מער פון נאָרמאַל.

—(::)—

שיקאַגער רב אינדיריטעד אוג־טער קלאַנג פון פאַרבערבן קעגן פּראָהיבישאַן געזעץ

שיקאַגאָ, נאָוו. 3 (איטאַ). — הרב ע. פרידמאַן, וועלכער זאָל זיין פאַרבונדן מיט מדער קאָנגרעגיישאַן פון בית מדרש הגדול, איז היינט דורך אַ פעדעראַלער גרענד דזשורי אינדייטעד געוואָרן אויב־טער דער קלאַנג. אַז ער האָט פאַר־בראָכן קעגן דעם פּראָהיבישאַן געזעץ אין אַן געשטעלט געוואָרן אונטער באַנדס פון טויזנט דאָלאַר.

דער רב ווערט אָנגעקלאָגט אין אומגע־זעצלעך אויסנוצן זיין פערמיט פאַר מאַפּראַמענטאַל וויין. לויט דער דער־קלערונג פון די צוויי געהילפן פון יו־נייטעד סטייטס דיסטריקט אַטאָרני, יורדזשין טעפּי און טשאַרלז שאַוב, האָט הרב פרידמאַן אַרויסגעשיקט בריוו צו פערזאָנען מיט אידישע נעמען און זיי געלאָזט וויסן, אַז אַלס אידן זיינען זיי באַרעבטיקט צו פינף נאָלאָן וויין אַ יאָר.

די אַנגלאָגער האָבן דערביי צוגעשטעלט אַ צאָל נעמען פון די פערזאָנען. וואָס דער רב האָט זיי צוגעשיקט די בריוו. אין די בריוו איז אויך אָנגעגעבן גע־וואָרן אַ פריי־ליסט פון די וויינען.

—(::)—

צוגאַסט אין שטאָט

מרס. סי. דייטאָנד און פאַ־מיליע, פון פאַרט ווילליאַם, אָנט., איז דער נאַסט פון איר מוטער מרס. י. פיסקין, 515 אלפרעד עוועניו.

דעמאָקראַטן זעען אויס צו האָבן פאַרבאָפּט קאַנטראָל איבער הויז פון קאָנגרעס

ניו־יאָרק, נאָוו. 4. — לויט די רע־זולטאַטן פון די נעכטיקע "ביי־וועלעק־שאַנס", וואָס זיינען ביז איצט אָנגעקו־מען, זעט עס אויס, אַז די דעמאָקראַטן האָבן באַקומען דעם קאָנטראָל פונם הויז פון קאָנגרעס, און זיי וועלן דאָרטן עיילן 217 מיטגלידער צו 215 רעפּוב־ליקאַנער און 1 פאַרמער־אַרבעטער. אין די וואָלן לעצטן יאָר האָבן די רעפּובלי־קאַנער פאַרהיט זייער קאָנטראָל פונם הויז מיט 218 צו 216 דעמאָקראַטן.

די דעמאָקראַטן האָבן נעכטן פאַראַל־רען אין אַהייא, אָבער דערפאַר האָבן זיי אַ פאַרשטאַנד מיטשנאַן פון די רעפּוב־ליקאַנער, וואָס זיי ווערן פאַר אַ גר־טען אַנזאַץ פאַר די וואָלן פון 1932. די דעמאָקראַטן שטיינען דערוויילן

בירגער קריג פאַרשפּרייט איבער די מאַנדזשורישע פראָווינצן

דזשורישער גרעניץ האַלטן נאָך אַלץ אין אין אָנקומען, ניט נעקוקט אויף מאַסקווע אָפּלייקונגען. די רעגירונג זוכט אַן אַזונדערע אונטער די באַריכטן וועגן אַ נעהיימן מיליטערישן אָפּמאַך צווישן רוסלאַנד און כינע.

זשענעוואַ, נאָוו. 4. — אין ענט־פערס צו יאַפּאַנס "פינף פונקטן" האָט כינע נעכטן אינפאָרמירט דער פעל־קער ליגע, אַז זי קאָן ניט נעמען אין אָנבאַטראַכט קיין ווייטערדיקע פאַר־האַנדלונגען בנוגע מאַנדזשוריע ביז די יאַפּאַנעזישע טרופּן וועלן זיך ניט צוריקציִען פונם כינעזישן באָדן.

כינע האָט דערקלערט, אַז דערמיט וואָס יאַפּאַן האָלט אין איין פאַרבאָפּ כינעזישע טעריטאָריעס פאַרלעצט זי דעם קעלאָג אָפּמאַך און דעם אַנדר־מענט פון די ניין וועלט מאַכטן וואָס זיינען אונטערשריבן אַן אָפּמאַך אין באַרעדיקט נעוויאָרן.

ליטעראַריש - מוזיקאַ־לישע אונטן אין תלמוד־תורה

ווי מען בעט אונז צו מעלדן, האָט דער אידישער געזאַנג פאַראיין אויף אַ פאַרזאַמלונג באַשלאָסן דורכצופירן אַ סעריע ליטעראַריש - מוזיקאַלישע אונטן.

דער ערשטער אונטן פון דער סע־ריע וועט דורכגעפירט ווערן קומע־דיקן זונטאָג, נאָוו. 8, 8.30 אָוונט, אין גרויסן תלמוד תורה זאַל, מיט אַ רייכן פּראָגראַם. נאָכן קאָנצערט וועט ש. מילער האַלטן אַ לעקציע איבער "אידישער הומאָר און סאַטירע".

—(::)—

בלויז אַמעריקע און פראַנק־רייך וועלן בלייבן ביים גאָלד סטאַנדאַרד

לאַנדאַן, נאָוו. 4. — ענגלאַנד יאָן סמוטס האָט אויסגעריקט זיין מיינונג, אַז אין דער נאָענטער צוקונפט, קאָן זיין, זאָלן בלויז די פאַראייניקטע שטאַטן און פראַנקרייך בלייבן בײַם גאָלד סטאַנדאַרד. אין זייערע ריזיקע נאָלד רעזערוון זאָלן זיי טאָן מער שאַרן, ווי גוטס.

ליטוויאַק־ווילנער נאָוטן

אַ נייער אָפּמאַך פון אַ פּאָלנישן אַדוואָקאַט מיט אַ ייִדן

ווילנע, נאָוו. 4. — אַ נייער אָפּמאַך פון אַ פּאָלנישן אַדוואָקאַט מיט אַ ייִדן איז אָנגענומען געוואָרן אין אַ פאַרזאַמלונג פון אַ פּאָלנישן אַדוואָקאַטן־פאַראיין. אין דער פאַרזאַמלונג האָט אַ פּאָלנישער אַדוואָקאַט אַ רעפעראַט געהאַלטן וועגן דער אַנטוויקלונג פון דער אַדוואָקאַטור אין פּאָלן. אין דער דיסקוסיע האָט אַ ייִדן אַרויסגעלייגט אַ פּלאַן פון אַ אָפּמאַך צווישן אַ פּאָלנישן אַדוואָקאַט און אַ ייִדן אַדוואָקאַט, אַז אַלע פאַלן פון אַ פּאָלנישן אַדוואָקאַט אין ווילנע, אַלע פאַלן פון אַ ייִדן אַדוואָקאַט אין קאָוונאָ, אַלע פאַלן פון אַ פּאָלנישן אַדוואָקאַט אין קאָוונאָ, אַלע פאַלן פון אַ ייִדן אַדוואָקאַט אין ווילנע, אַלע פאַלן פון אַ פּאָלנישן אַדוואָקאַט אין אַלע אַנדערע שטעט פון פּאָלן, אַלע פאַלן פון אַ ייִד

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
צידישע וואָרט
Office and Place of Business: Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave., E.
Published daily except Saturday and Sunday.
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA.
Subscription: $6.00 per year.
Established 1910 Phones: 55 409—52 213
WINNIPEG — MANITOBA

דער קאָמוניסטישער פּראָצעס אין טאָראָנטאָ

דער פּראָצעס פון די ניין קאָמוניסטישע פירער אין טאָראָנטאָ איז פאַרפירט געוואָרן פונם אַנטעריער אַמאָרני דזשענעראַל מיט אַ גאַנץ קלאָרן צוועק: ער וויל, אַז דער געריכט זאָל דערקלערן די קאָמוניסטישע פּאַרטיי אין קאַנאַדע פאַר אַן אומגעזעצלאַכער געזעלשאַפט.

אַזאַ פּראָצעס איז באַזונדערס כאַראַקטעריסטיש פאַר טאָראָנטאָ. וואו די קאָנסטיטוציאָנעלע פרייהייטן פון דער באַפעלקערונג זיינען לעצטנס שטאַרק באַשריינקט געוואָרן דורך דער פּאָליציי, אויף אַן אַדמיניסטראַטיוון אופן, און וואו די פּאָליציי האָט באַזונדערס אַרויסגעלייגט איר האַנט אויף דער פרייהייט פון פאַרזאַמלונגען ניט נאָר פאַר קאָמוניסטן, נאָר בכלל פאַר אַלע בירגער און קערפּערשאַפטן וועלכע די פּאָליציי, אין איר גרויסער חכמה, געפינט צו זיין "צו ראַדיקאַל", וועלכע דיינקען. הייסט עס, ניט אין די לינגעס וואָס די טאָראָנטער פּאָליציי געפינט פאַר "אַנשטענדיק" און "געזונט".

עס איז ניט שווער אויסצוטייטשן געזעצן אַזוי ווי מען געפינט עס פאַר פּאַסיק פאַר דעם באַשטימטן מאָמענט. און לויט דער שטימונג וואָס הערשט איצט אין אַנטעריאָ. איז עס ניט אויסגעשלאָסן, אַז דער געריכט, אויסער דעם וואָס ער וועט געפינען שולדיק פון אַ בינדלקאַנטן, זאָל אַך אויך אָפּסקענען, אַז די קאָמוניסטישע אָרגאַניזאַציע איז ניט קיין געזעצלאַכע. — וואָס קאָן פירן צו איר פאַרבאָט אין קאַנאַדע.

אָבער צוליב וואָס אַט דער גאַנצער טומל און וואָס וועט דער־גרייכט ווערן דערמיט וואָס מען וועט פאָרטרייבן די קאָמוניסטישע אָרגאַניזאַציע אונטער דער ערד, קאָנען מיר בשום אופן ניט באַגרייפן. — סיידן כדי צופרידן צו שטעלן די נקמה געפינט פון דער טאָראָנטער פּאָליציי אין דעם אַנטעריער אַטאָרני דזשענעראַל, וועלכע האָבן מאַקע פיינט די קאָמוניסטן פון טיפסטן האַרצן.

אַז דערמיט וועט ניט דערשטיקט ווערן די קאָמוניסטישע באַוועגונג, איז קלאָר ווי דער טאָג. דערמיט וואָס זי וועט פאַרשאַפט ווערן אונטער דער ערד קאָן זי כלומר געוויינען נייע כחות. פונקט ווי דאַמאָל וואָס מען מאַכט אַ קעסל. אויסלכע בייספּיל האָבן מיר אַ סך געזען. באַזונדערס אינם צאַרישן רוסלאַנד, וואו מען האָט אַט די דאָזיקע רעוואָלוציאָנערע ענערגיע אייגנגעפאַרט. און זי האָט דערפאַר דערנאָך זייער שטאַרק קעפּלאַדירט.

די "קאָמוניסטישע געפאַר" ביי אונז איז בכלל זייער שטאַרק איבערגעטריבן געוואָרן. די צאָל פון אַקטיווע קאָמוניסטן איז זייער קליין. און זייער איינפלוס. — וועלכן מען קאָן אַנב דורך געזעצן נום באַשריינקען. — איז באַגרעניצט אויף זייער קליינע קריזיס פון דער אַרבעטערשאַפט. באַזונדערס אויף די אַרבעטסלאָזע.

לאָזט מען זיי צורו. דאַן לאָזן זיי אַרויס זייער ענערגיע אויף אַ נאָרמאַלן אופן. און צו שעדיקן אין אַן באַזונדערס באַאַמטראַיקן מעצן. וועלן די באַדינונגען אין לאַנד זיין בעסערע ווי זיי איצט, דאַן וועט זייער איינפלוס במילא פאַלן.

דאָס איז איינגעשלאָגן דער פּרינציפּ וועלכן ענגלאַנד פאָלגט נאָך. דאָרטן זיינען נימאָ קיין שום באַשריינקונגען פון די פרייהייטן פון די קאָמוניסטן, אין פאַרגלייך מיט וועלכער ס'איז אַנדער פּאָליטישער ריכטונג אין לאַנד. ניט געקוקט אָבער אויף דער פרייהייט פון פּראָפּאַגאַנדע פון וועלכער, זיי גענייסן דאָרטן, האָבן זיי אין די לעצטע אַלגעמיינע בריטישע וואַלן געקראָגן בלויז פינף־אין־זיבעציק טויזנט שטימען. פון אַ סך הכל פון צוויי־אין־צוואַנציק מיליאָן.

די פראַגע איז אָבער ניט בלויז אַ קאָמוניסטישע. נאָר זי האָט צו טאָן מיט די קאָנסטיטוציאָנעלע רעכט פון די בירגער בכלל. באַלד ווי די פּאָליטישע פרייהייטן פון די בירגער הויבן אָן צו באַשריינקט ווערן, קאָן מען ניט וויסן, וואו מען וועט זיך אָפּשטעלן: הייסט פאַר באָם מען קאָמוניזם, און מאָרגן קאָן עס דערגיין צו די סאָציאַליסטן, צו דער אַרבעטער פּאַרטיי אָדער אפילו צו די ליבעראַלן, ווען זיי זיינען אין דער אָפּאָזיציע צו דער רעגירונג.

דער בעסטער באַווייז איז די פּאָליטייאישע מעטאָדן אין טאָראָנטאָ: מען האָט אָנגעהויבן מיט פאַרבאָטן קאָמוניסטישע פאַראַמלונגען, און מען איז דערגאַנגען ביז פאַרבאָטן אָפּט אַרבעטער אין אַפיציעלן בירגערלאַכע פאַראַמלונגען.

און אַלע וואָס שעצן די אַזוי־גערופענע "בריטישע פרייהייטן" אין די קאָנסטיטוציאָנעלע רעכט פון די קאַנאַדער בירגער, וועלן דער־פאַר זיין פאַראַנטוואָרטלעך. אַז דער פאַלן פון דעם אַנטעריער אַטאָרני דזשענעראַל זאָל דורכפאַלן, און אַז קאַנאַדע זאָל ניט אָננעמען קיין צאַרישע מעטאָדן, נאָר זאָל זיך האַלטן אַן די בריטישע.

דער קאָמוניסטישער פּראָצעס אין טאָראָנטאָ

דער פּראָצעס פון די ניין קאָמוניסטישע פירער אין טאָראָנטאָ איז פאַרפירט געוואָרן פונם אַנטעריער אַטאָרני דזשענעראַל מיט אַ גאַנץ קלאָרן צוועק: ער וויל, אַז דער געריכט זאָל דערקלערן די קאָמוניסטישע פּאַרטיי אין קאַנאַדע פאַר אַן אומגעזעצלאַכער געזעלשאַפט.

אַזאַ פּראָצעס איז באַזונדערס כאַראַקטעריסטיש פאַר טאָראָנטאָ. וואו די קאָנסטיטוציאָנעלע פרייהייטן פון דער באַפעלקערונג זיינען לעצטנס שטאַרק באַשריינקט געוואָרן דורך דער פּאָליציי, אויף אַן אַדמיניסטראַטיוון אופן, און וואו די פּאָליציי האָט באַזונדערס אַרויסגעלייגט איר האַנט אויף דער פרייהייט פון פאַרזאַמלונגען ניט נאָר פאַר קאָמוניסטן, נאָר בכלל פאַר אַלע בירגער און קערפּערשאַפטן וועלכע די פּאָליציי, אין איר גרויסער חכמה, געפינט צו זיין "צו ראַדיקאַל", וועלכע דיינקען. הייסט עס, ניט אין די לינגעס וואָס די טאָראָנטער פּאָליציי געפינט פאַר "אַנשטענדיק" און "געזונט".

עס איז ניט שווער אויסצוטייטשן געזעצן אַזוי ווי מען געפינט עס פאַר פּאַסיק פאַר דעם באַשטימטן מאָמענט. און לויט דער שטימונג וואָס הערשט איצט אין אַנטעריאָ. איז עס ניט אויסגעשלאָסן, אַז דער געריכט, אויסער דעם וואָס ער וועט געפינען שולדיק פון אַ בינדלקאַנטן, זאָל אַך אויך אָפּסקענען, אַז די קאָמוניסטישע אָרגאַניזאַציע איז ניט קיין געזעצלאַכע. — וואָס קאָן פירן צו איר פאַרבאָט אין קאַנאַדע.

אָבער צוליב וואָס אַט דער גאַנצער טומל און וואָס וועט דער־גרייכט ווערן דערמיט וואָס מען וועט פאָרטרייבן די קאָמוניסטישע אָרגאַניזאַציע אונטער דער ערד, קאָנען מיר בשום אופן ניט באַגרייפן. — סיידן כדי צופרידן צו שטעלן די נקמה געפינט פון דער טאָראָנטער פּאָליציי אין דעם אַנטעריער אַטאָרני דזשענעראַל, וועלכע האָבן מאַקע פיינט די קאָמוניסטן פון טיפסטן האַרצן.

אַז דערמיט וועט ניט דערשטיקט ווערן די קאָמוניסטישע באַוועגונג, איז קלאָר ווי דער טאָג. דערמיט וואָס זי וועט פאַרשאַפט ווערן אונטער דער ערד קאָן זי כלומר געוויינען נייע כחות. פונקט ווי דאַמאָל וואָס מען מאַכט אַ קעסל. אויסלכע בייספּיל האָבן מיר אַ סך געזען. באַזונדערס אינם צאַרישן רוסלאַנד, וואו מען האָט אַט די דאָזיקע רעוואָלוציאָנערע ענערגיע אייגנגעפאַרט. און זי האָט דערפאַר דערנאָך זייער שטאַרק קעפּלאַדירט.

די "קאָמוניסטישע געפאַר" ביי אונז איז בכלל זייער שטאַרק איבערגעטריבן געוואָרן. די צאָל פון אַקטיווע קאָמוניסטן איז זייער קליין. און זייער איינפלוס. — וועלכן מען קאָן אַנב דורך געזעצן נום באַשריינקען. — איז באַגרעניצט אויף זייער קליינע קריזיס פון דער אַרבעטערשאַפט. באַזונדערס אויף די אַרבעטסלאָזע.

לאָזט מען זיי צורו. דאַן לאָזן זיי אַרויס זייער ענערגיע אויף אַ נאָרמאַלן אופן. און צו שעדיקן אין אַן באַזונדערס באַאַמטראַיקן מעצן. וועלן די באַדינונגען אין לאַנד זיין בעסערע ווי זיי זיינען איצט, דאַן וועט זייער איינפלוס במילא פאַלן.

דאָס איז איינגעשלאָגן דער פּרינציפּ וועלכן ענגלאַנד פאָלגט נאָך. דאָרטן זיינען נימאָ קיין שום באַשריינקונגען פון די פרייהייטן פון די קאָמוניסטן, אין פאַרגלייך מיט וועלכער ס'איז אַנדער פּאָליטישער ריכטונג אין לאַנד. ניט געקוקט אָבער אויף דער פרייהייט פון פּראָפּאַגאַנדע פון וועלכער, זיי גענייסן דאָרטן, האָבן זיי אין די לעצטע אַלגעמיינע בריטישע וואַלן געקראָגן בלויז פינף־אין־זיבעציק טויזנט שטימען. פון אַ סך הכל פון צוויי־אין־צוואַנציק מיליאָן.

די פראַגע איז אָבער ניט בלויז אַ קאָמוניסטישע. נאָר זי האָט צו טאָן מיט די בירגערלעכע רעכט פון די בירגער בכלל. באַלד ווי די פּאָליטישע פרייהייטן פון די בירגער הויבן אָן צו באַשריינקט ווערן, קאָן מען ניט וויסן, וואו מען וועט זיך אָפּשטעלן: הייסט פאַר באָם מען קאָמוניזם, און מאָרגן קאָן עס דערגיין צו די סאָציאַליסטן, צו דער אַרבעטער פּאַרטיי אָדער אפילו צו די ליבעראַלן, ווען זיי זיינען אין דער אָפּאָזיציע צו דער רעגירונג.

דער בעסטער באַוויז איז די פּאָליטייאישע מעטאָדן אין טאָראָנטאָ: מען האָט אָנגעהויבן מיט פאַרבאָטן קאָמוניסטישע פאַראַמלונגען, און מען איז דערגאַנגען ביז פאַרבאָטן אָפּט אַרבעטער אין אַפיציעלן בירגערלאַכע פאַראַמלונגען.

אין אַלע וואָס שעצן די אַזוי־גערופענע "בריטישע פרייהייטן" אין די קאָנסטיטוציאָנעלע רעכט פון די קאַנאַדער בירגער, וועלן דער־פאַר זיין פאַראַנטוואָרטלעך. אַז דער פאַלן פון דעם אַנטעריער אַטאָרני דזשענעראַל זאָל דורכפאַלן, און אַז קאַנאַדע זאָל ניט אָננעמען קיין צאַרישע מעטאָדן, נאָר זאָל זיך האַלטן אַן די בריטישע.

די אויפלעבונג אין ענגלאַנד

אין ענגלאַנד, ווערט באַריכטעט, באַמערקט זיך צום ערשטן מאָל אין די לעצטע פאָר יאָר אַ באַדייטנדיקע אויפלעבונג פון דער אינ־דוסטריע. אנשפּאַם אַ שטענדיקן פאַל. צענדליקער טויזנטער אַרבעטס־לאָזע ווערן צוריקגעצויגן צו דער אַרבעט. אין פאַבריקן וואָס זיינען גע־ווען פאַרמאַכט יאָרן האָבן זיך צוריקגעעפנט און אייניקע אַרבעטער אפי־לו "אָווערטיים".

וועט די "נאַציאָנאַלע" רעגירונג מסתמא מאַנען פאַר זיך קרעד־דיט פאַר דער דאָזיקער אויפלעבונג. אין דער אמת'ן אָבער איז די אויפ־לעבונג בלויז אַ רעזולטאַט פונם דורכפאַל פון דער רעגירונג אויף דעם געביט. וואָס האָט באַרעכטיקט איר עקזיסטענץ.

די "נאַציאָנאַלע" רעגירונג איז דורכפאַלן פאַרמירט געוואָרן מיטן צוועק צו פאַרהינדערן דעם פונם. און כלומר אַ דאַנק דעם וואָס דאָס איז איר ניט געלונגען אין דער פונם איז געפאַלן אויף איבער 25 פּראָ־צענט. האָט ענגלאַנד אַריינגעקראָגן גרויסע באַשעלונגען פון אויס־לאַנד. וואָס האָבן אַביסל אויפגעלעבט איר אינדוסטריע.

אַז אין אויסלאַנד באַצאָלן מען זיך־סקעפּטיש צו דער דאָזיקער "אויפלעבונג", איז צו זעען דערפון. וואָס די בערזעס אומעטום האָבן אויפגענומען אַן ענטוזיאַזם דעם גרויסן זינ פון דער רעגירונג אין די וואַלן. און דער ענגלישער פונם הויבט זיך ניט. נאָר אַדרבא. ער האַלט אין אין פאַלן.

די בערזע איז אָפּנס אויף וויניק באַגייסטערט פאַר די אַנקו־מענדיקע ענגלישע פאַרזיך. פילנדיק אין זיי אַ נייעם קלאַפּ פאַרן וועלט האַנדל. און גלויבנדיק אפנס. אַז ענגלאַנד קאָן ניט קומען צו זיך דורך אַ מיטל. וואָס וועט נאָך מער רואינירן אַנדערע לענדער אין וועט פאַר־שאַרפן דעם קריזיס אומעטום. און דערפאַר — דער נעגאַטיווער אָפּרוף פון דער בערזע אויף די בריטישע פאַסירונגען.

דער קוואַרטעט פלעגט אַרויסטרעטן אויף אַפּענע עסטראַדעס מיט חסידישע נגונים, אין טראַדיציאָנעלע אידישע מלבושים. עס איז אינטערעסאַנט צו באַמערקן, אַז דריי פון די אַנטיילנע־מער פון דעם קוואַרטעט מאַקסאַראָוו, נאַריאַראָוו און דאַווידאָוו, — זי נען געוואָרן שפּעטער אַנגעזעענע אַרטיסטן פון דער קייזערלאַכער סצענע. אַביסל שפּעטער האָט דאַווידאָוו געקראָגן אַן אַנגאַזשמענט אין אַ קאַפּעלע אין קיעוו, אַלס סאָליסט. אַלע האָט אים צום ערשטן מאָל געהערט דער אַנפיהרער פון דער קיעווער אָפּערע, פּראָפעסאָר שטאַרק אַן אידישן אופן.

— איר מוזט איבערגיין אין אָפּערע, יונגערמאַן, — האָט ער זיך געוועדעט צו דאַווידאָוון. — וויפיל באַקומט איר אין דער קאַפּעלע?

— 75 רובל אַ חודש.

— אַזויפיל קאָן איך ניט געבן, אָבער 30 רובל יאָ.

דאַווידאָוו האָט קיין איין מינוט ניט געטראַכט. די אָפּערע איז פון לאַנג אָן געווען זיין אינטימסטער חלום. און ער איז אַריבערגעגאַנגען צו פּרינציפּיאָן. דאָ האָט זיך טאַקע אָנגעהויבן זיין אָפּערע־קאַריערע. דער נעגיאַלער רוסישער קאַמערשער, דער זעלטענער מוזיקאַליש־ייִש אַן די שיינע שטימע פון דעם יונגן זינגער אפילו אין יענער קליינער ראָל, וועלכע ער האָט געשפּילט אויף דער ער־שטער פּראָסטעלונג פון דער "דאַמע פיק" און האָט אים הערצלאַך גראָטן לירט פאַר דער נאַנצער טרופּע. דאָס האָט צוגעצויגן אַלגעמיינע אויפמערק־זאַמקייט און אין אַ קורצער צייט אַרום האָט מען אים איינגעלאַדן אַלס אַ סאָ־ליסט אין דער טיפּליסער אָפּערע, וואו ער האָט געזונגען צוזאַמען מיט שאַליאַ־פינען.

אין די שווערע טעג פונם פאַרגאַנ־גענעם יאָר, ווען מ'האָט זיך קיין אָרט ניט געקאָנט געפינען, ווען עס האָט אומאַמיפעראַלעך געגאַנגען אונטערן האַר־צען ניט צו פאַרגעסן זיך אפילו אויף קיין רגע. פּלייטס נאָר אין שלאָף, דערפאַר אָבער אין דאָס אויפוואַכן נאָך שעקלאַכער געוועזן. ווען די ווירקלאַכקייט האָט אַז רחמנות גע־שלאָגן אויבער דעם פאַרשלאָפענעם גע־דאַנק פון אַ בעסערער, רואיקער וועלט, אַז די טיפע שמערץ אין טרויער. אָט אין יענע טעג פלעגן מיר מיינע באַ־קאַנטע נעגן אַ איבערן, פּרובירטן מי־טעל: איך זאָל אונעקאָפּערן אויף עטּ־לאַכע טעג אין דאָרף, אין אידישן דאָרף. זיי האָבן מיר נעגן עקאָנט דאָס נוט דערקלערן, אָבער זיי האָבן מיר פאַרזיכערט, אַז איך וועל זיך דאָרט פאַרנעגן אין איך וועל זיך גוט אָפּרו־עו. אַז אין אַזוי איז דאָס טאַקע געווען.

אַ נאַנצע, גרויסע נעגנס אונטער אַ בלויען הימל פירט אַ רואיקן, נאָר־מאַלן לעבן, לויטן נאַטירלאַכן זיינער, אַרבעט אין ריט, עסן און שלאָפן אין דער צייט, אין דער עיקר־ — זי אַטמען נאָרמאַל, ווי עס אַטמען אַ נעוועגער אַרבעטער. אָט אין דעם אַ נעוועגער אַרבעטער, אַ ליבער מענש, אַז ווי אַ גרויסער קינסטלער, אַ ליבער מענש, אַז ווי אַ גרויסער אַרבעטער אין אַ קאַפּעלע אין קיעוו, אַז אַלס סאָליסט. אַלע האָט אים צום ערשטן מאָל געהערט דער אַנפיהרער פון דער קיעווער אָפּערע, פּראָפעסאָר שטאַרק אַן אידישן אופן. אַז ווי־ל־טע דער אַנפיהרער פון דער אָפּערע מרוח שחורה אין מ'וועט ווידער פול מיט גלויבן און האָפע־נונג.

מ'האָט אונז איינגעלאָדן אויף אַ אַכטונג אין דער שיינער אידישער קאַ־לאַכע נחלה. אין עמק יזרעאל. אַמאָל אַן באַרן פונם נאַציאָנאַל פאָנד. דער אויפבוי פאָנד — דער קרן היסוד לעבט איבער אַ שווערע צייט און האָט נעוואָלט זיך דורכשמעסן. אויסדער־צייטן, און אַ בעסערן אָרט, אַ רואי־קערן פאַר אַזאַ ערנסטן שמועס. ווי דער עמק, אין נישט. דיר פאַראַנג ווע־נען מיטלען פאַר פירן וויטשע דאָס אידישע ווערקאַרן אַרץ־ישראל אין אין אַקטיוקן מאָמענט אַזוי דער אַרבעט אַנגעוויטאַמט אין דערייבער האָבן זיך אַלע אָפּגערופן אין מיר זיינען זיך צו־זאַמענגעקומען פון אַלע עקן לאַנד. ניט אויף סענסאַציעס, ניט אויף נייי־עסן דאָס מען נעוואָרט, יערן איינעם אין אַרץ־ישראל אין נוט באַקאַנט ווי שווער די לאַנד איז, יערן איינעם אין באַקאַנט דער דאָמינירנדע ראָל אין דעם דאָזיקן פאַנד אינם אויפבוי פונם לאַנד און עס האָט זיך געוואָלט וויסן קלאָר אין דער ערנסטן שלעכטן און די האָפענונגען אויפן נוטן.

נאָך אַ געשמאַקן דאַרפס מיטאָג אין דער לאַנדווירטשאַפטאַלער מיידל־שול האָט דער דירעקטאָר פונם קרן־היסוד ל. יפה אונז אַריינגעפירט, ווייך אָבער פעסט, ווי זיין שטיינער איז, אין דעם קאָמפּליצירטן קרן היסוד ענין, וועלכער האָט די שווערע אויפגאַבע צו דעקן דעם בודזשעט פון אַ מלוכה "בזעיר אנפין" און מוז דע־ריבער קומען אין נאַנצטער באַרוהיקונג צום, פון אַ אויסגאַנג אידישע גע־מיט אַלע אַן אויסנאַם אידישע קבו־צות, אַלס אַ שטעטל ערגעץ אין פּוילן אַדער גאַליציע ביז אַ פאַרוואַרפענער קהילה אין זיד־אַמעריקע אָדער אויף אַצעאַן אינזל. זיין פאַרטראַג איז געווען אַ נאַנצע, אומפאַסנדע זאַך, צוזאַמענ־געפּרעסט, אָבער בולט, אין דערייבער האָט ער גענעבן אַ קלאָרן בילד פונם עצם זאַך און פון דער קאָמפּליצירטן צוזאַמענהאַנג, אין דערייבער האָט מען אים אויסגעהערט אין אינטערעס פון אַנפאַנג ביזן סוף.

צו אַלעם ערשט האָט ער באַגריסט דעם עמק, דעם געבענשטן טאָל אונ־טער דעם וואונדערבאַרן בלויען הימל: "פון דעם עמק האָבן מיר געשעפּט דעם כוח פאַר אונזער אַרט, אַ רואי־קערן פאַר אַזאַ ערנסטן שמועס, ווי דער עמק, אין נישט. די פראַגע וועל־נען מיטלען פאַר פירן וויטשע דאָס אידישע ווערקאַרן אַרץ־ישראל אין אין אַקטיוקן מאָמענט אַזוי דער אַרבעט אַנגעוויטאַמט אין דערייבער האָבן זיך אַלע אָפּגערופן אין מיר זיינען זיך צו־זאַמענגעקומען פון אַלע עקן לאַנד. ניט אויף סענסאַציעס, ניט אויף נייי־עסן דאָס מען נעוואָרט, יערן איינעם אין אַרץ־ישראל אין נוט באַקאַנט ווי שווער די לאַנד איז, יערן איינעם אין באַקאַנט דער דאָמינירנדע ראָל אין דעם דאָזיקן פאַנד אינם אויפבוי פונם לאַנד און עס האָט זיך געוואָלט וויסן קלאָר אין דער ערנסטן שלעכטן און די האָפענונגען אויפן נוטן.

נאָך אַ געשמאַקן דאַרפס מיטאָג אין דער לאַנדווירטשאַפטאַלער מיידל־שול האָט דער דירעקטאָר פונם קרן־היסוד ל. יפה אונז אַריינגעפירט, ווייך אָבער פעסט, ווי זיין שטיינער איז, אין דעם קאָמפּליצירטן קרן היסוד ענין, וועלכער האָט די שווערע אויפגאַבע צו דעקן דעם בודזשעט פון אַ מלוכה "בזעיר אנפין" און מוז דע־ריבער קומען אין נאַנצטער באַרוהיקונג מיט אַלע אַן אויסנאַם אידישע קבו־צות, אַלס אַ שטעטל ערגעץ אין פּוילן אָדער מען

גליק און ראכע

סענסאציאנעלער ראמאן

פון א. א.

(פארזעצונג)

פאר, איין וואונק פון דעם גרויזאמן מעהעמער בעי. ווער קימערט זיך דער־פאר, ווער נעמט ראכע פאר די אומ־גליקלאכע פרויען? קיינער!

מאלי האט שמערצלאך נעוויצט, אויף זיין לעבן איז אימער אין גע־פאר, איין ווינק פון דעם גרויזאמז מעהעמער בעי און זיין שיקזאל איז ניט בעסער פון דער אלטער העלא.

וועט אמאל אויפגעלייזט ווערן דאס רעטעניש ווי אזוי צולעאימא האט דעם טויט באקומען?

מאלי האט טרויעריק געשאקלט מיטן קאפ. דאס געהייימניס וועט צו־זאמען מיט דער שיינער און יונגער פרוי באגראבן ווערן.

ער האט נעהייסן די שקלאפן זיי זאלן אריינקומען אין טעמפל און דער זאק איז שטיל אוועקגעלייגט געווארן אויפן באדן.

זיי האבן גלייכגילטיק געקוקט אויף זייער טויטער באלעבאסטע און זיי־ערע מיינען זיינען געווען רואיקע, זיי זיינען געווען געוואוינט צו בייוואר־נען שרעקלאכע סצענען און זיי האב־בען זיך געמאכט ניט וויסנדיק. די אומגליקלאכע שקלאפן זיינען געווען באשפענענישן און אן איינענעם ווילן און זיי האבן גאר געוואוסט אז זיי דארפן דורכפירן די באפעילן פון זיי־ער הער.

מאלי האט זיך צוגעבויגן צו דער טויטער. די תענס פון די אנדערע שקלאפן זאלן זי ניט באריר, ער זעלבסט מוז זי אריינלייגן אינם זאק.

פארויכטיק האט ער ארויסגעצויגן דעם מעסער פון איר ברוסט, און ער האט זי ראן אויפגעהויבן.

ער האט די שקלאפן געגעבן א צייכן אז זיי זאלן ארויסגיין. די פיר מעגער האבן שטיל פארלאזן דעם טעמפל אום צו האלטן וואך און אום־לי אין אליין געבליבן מיט דער טוי־טער.

ער האט אפגעשארט אירע טוי־קעלע פון איר שטערן און זיי־נע אויגן האבן זיך אנגעפילט מיט טרערן. די דאזיקע יונגע און בליענדע שיינהייט האט אויף אזא שרעקלאכן אופן געענדיקט איר לעבן.

ער האט א צייט געקוקט אויף דעם שיינעם און שטאלצן געזיכט פון צו־לעאימא וועלכע אין אימער געווען אזוי פריינטלאך צו די שקלאפן. דאן האט ער אנגעצונדן די קרעכצן ליכט אין דעם גרויזן זילבערנעם לייכטער. ווי שיין די טויטע האט אויסגעזעען.

מאלי האט שוידערנדיק אפגעטראט־טען אן א זייט און זיינע בליקן האבן אומבאוועגט גערוט אויף דער ליבלא־כער טויטער פרוי.

איצט האט זיך דייטלאך געהערט די טריט פון מעהעמער בעי. מאלי האט פארליינט זיינע הענט אויף זיין־ברוסט און ער האט איינגעבויגן די קאפ.

לאנזאם איז מעהעמער בעי צוגא־נאנגען צום איינזאם טעמפל.

ער האט ניט געזעען די פיר שקלא־פען, וועלכע האבן מיט ערע געבויגן זייערע קעפ פאר אים. זיין שטרייענגע און קאלטע מינע איז געווען פארטונ־קעלט און זיינע אויגן האבן פינסטער געקוקט צום באדן.

ער האט געעפנט די טיר פונם טעמ־פעל און ער איז אריין אין דעם העל באלייכטענעם צימער.

ער איז צוריקגעשפרונגען ביים אנבליק פון דער טויטער וועלכע איז ווי שלאפנדיק געלעגן און ווי געליימט איז ער געבליבן שטיין לעבן דעם שוועל.

זיינע אויגן האבן אומבאוועגט גע־רוט אויף איר, ווי שיין זי איז נאך איצט.

ער האט פארגעסן מאלים קענג־ווארט און ער איז געענטער צוגעגאנ־גען צו דער לעבנסלאזער פרוי קוקנ־דיק אין איר בלאסן מלאך שיינעם געזיכט.

א ווילדע ליידנשאפט האט זיך באר־ווירן אויף זיין פנים, זיינע אויגן האבן געבליטשטשט און ער האט צאי־רענדיק געפורמלט:

— ווארום האסטו מיך פאראטאן פאר טואישקאן, איצט האסטו מיט דיין לעבן באצאלט.

ער האט פלוצלונג באמערקט מא־לינעם און זיינע אויגן האבן ווילד גע־פלאמט.

— גיי אין רוף אריין די שקלאפן און זאלן זיי פארבונדן דעם זאק, איך וויל די טויטע מער ניט זעען, — האט ער באפוילן און אן א קוק צו טאן מער אויף צולעאימא איז ער ארויס־גענאנגען אין גארטן, וואו ער האט לאנגזאם געגונען ארומשפאצירן צווי־שען די פאלמען בויטער.

מאלי האט ארייננגערופן די פיר שקלאפן, זיי האבן פארבונדן דעם זאק און זיי האבן אים געגונען אויף זיי־ערע פליצעס.

מאלי האט שנעל פארלאשן די ליכט און ער האט פארשלאסן דעם טעמפל. ער האט אויפגעהויבן די לאמטערנע וואס איז בין איצט גע־שטאנען אויף דעם באדן און ער איז געגאנגען פאראויס.

אויף אן איינזאמן פלאץ פונם גאר־טען איז א טיפער קבר געווען אויסגע־גראבן, און ווען די שקלאפן זיינען אהין געקומען, האבן זיי דארט גע־טראפן מעהעמעד בעי, וועלכער האט זיי באפוילן שנעל אפצומאן זייער אר־בעט.

דער זאק איז לאנגזאם אראפגע־לאזט געווארן אין קבר. די שקלאפן האבן שנעל נעשאטן די אויסגעגראב־ענע ערד אויף דער עפענונג און מע־העמער בעי האט קלאט צוגעקוקט די דאזיקע שייערדיקע בעצענע זיינע קאלטע געזיכטצינען האבן קיין ר־הנג ניט געצייגט. עס האט אויסגעד־קוקט דאס ער באגונגט זיך נאך ניט מיט דער דאזיקער ראכע.

ווען דער קבר איז פאלשטענדיק פארשאטן געווארן און די שקלאפן דא־בען אפגעווישט דעם שווייס פונם שטערן, האט מעהעמעד בעי שארף און דראענד געזאגט:

— שווערט מיר אינם נאמען פון אללא, דאס איר וועט קיינעם ניט דער צוילן אז מיר האבן היינט באגראב־בען צולעאימען, מיין ערשטע פרוי.

די פיר שקלאפן האבן געהארכזאם איינגעבויגן זייערע קעפ און פון זיי־ערע ליפן האט עס פייערלאך געקלונ־גען:

— מיר שווערן דיר, גרויסער הער אינם נאמען פון אללא, דאס מיר וועי־לען קיינעם א ווארט ניט דערציילן וועגן דעם.

מעהעמעד בעי האט צופרידן גע־שאקלט מיטן קאפ און ער האט ניט באמערקט דאס מאלי האט ניט גע־שוואוירן, זאנדארן ער האט זיך צו־ריקגעצויגן אין דעם שאטן פון א פאל־מען בוים.

איר וועט זיין צופרידן מיט די דאזיקע לייכטע, ברעקלדיר־קע, כרופקע ווייפערס. סער־ווירט קריסטי'ס קרים קרע־קערס צו יערן מאלצייט, אדער צווישן די מאלצייטן— זיי זיינען געשמאק.

אָט זיינען די נייע קריסטי'ס קרים קרעקערס!

— היט אייער שבועה, — האט מעהעמעד בעי נעזאגט פארשטיקט — ווער עס וועט איין ווארט עראיינערן איבער דעם, דער וועט אויפגעהאנגען ווערן. איצט קאנט איר גיין.

די פיר שקלאפן זיינען אוועק פילנדיק זיך גליקלאך, וואס זיי זיי־נען ניט מער אין דער קענגווארט פון דעם דאזיקן שרעקלאכן מאן און מע־העמעד בעי האט זיך אומגעקערט צו מאלי'ן.

— די ביזט דער איינציקער ביי וועמען טואישקא וועט אלעס נאכפרע־גען, ווען זי וועט זיך צוריקקערן — האט ער שטיל געזאגט — דו זאלסט איך זאגן, דאס איך האב מיין ערש־טע פרוי צוריקגעשיקט צו איר פאטער און איך שטיי מער מיטאיר ניט אין קיינע פארבינדונגען.

— האסט מיך פארשטאנען?

— יא, הער, — האט מאלי גע־ענטפערט — איך וועל טאן דאס, וואס איך באפעלט מיר.

— טואישקא טאר ניט דערפארן דאס צולעאימא האט זיך געטויטעט,

— האט מעהעמעד בעי פארטגעזעצט,

— איך האב זי דארום באגראבן ביי־נאכט און איך האב ניט געמאכט קיינע צערעמאניעס.

— מארגן פרי, איידער איך וועל מאכן מיין שפאציר אין גארטן, זאל־סטו זעען דאס דער טעמפל אין וועל־כען צולעאימא האט געוואוינט זאל פארשוואונדן ווערן.

— זאל מען דעם גאנצן טעמפל אראפבייסן, איך וויל מער קיין ערא־נערונגען ניט האבן וועגן צולעאימא און אויף דעם פלאץ וואו דער טעמפל איז געשטאנען זאלסטו פאלמען בוי־מער איינפלאנצן.

מאלי האט זיך שווייגנד פארנייגט און מעהעמעד בעי האט אין שטאלצער האלטונג גענומען גיין צו זיין פאר־לאץ.

די אויגן פון דעם שקלאף האבן זאנדערבאר געפינקלט, ער האט ניט געשוואוירן דאס ער וועט די דאזיקע געהיימניס ניט אנטדעקן.

קוים האט זיך מעהעמעד בעי צו־ריקגעצויגן אין זיין פאלאץ האט זיך געהערט א הויכער קלאפן אין דער טיר פונם פאלאץ. מעהעמעד בעי איז אויפגעשפרונגען און ער האט באר־פוילן דעם הויז אויפזעצן ער זאל זעען ווער עס איז געקומען אזוי שפעט.

דער הויז אויפזעער איז ארויסגע־נאנגען. באלד איז ער צוריקגעקומען און ער האט דערקלערט דעם בעי, דאס דער מאן וואס איז געשיקט גע־ווארן נאך אטאנאסיאס לאנגער איז צוריקגעקומען. דאס געזיכט פון דעם פארנעמען מאן איז בלאס געווארן,

שפארט אויף אייערע וועכנטלאכע שפייז בילס

ס'איז דא מער נארהאפטיקייט און ווייניקער געלט פאר אייך . . . געשמאקע אפעטיטנע סי־רופס פול מיט געזונט און ענערגיע. סערווירט זיי אנשטאט קאסטבארע רעזערטן.

The CANADA STARCH CO. Limited
Montreal

Serve EDWARDSBURG CROWN BRAND CORN SYRUP and BENSON'S GOLDEN SYRUP

Ask your grocer

דיי

מאדערן לאָנדרי

באָט ווידער אָן צו אייך זייער גרויסן ווייסע פלעט ארבעט באַרגען

5 סענט א פונט

מינימום 10 פונט באָנדל

דער דאזיקער פריין איז גוט בלויז פאר די איינוואוינער נאָרט פון די סי. פי. אר. טרעקס

מיר וועלן אייך געבן פונקט אזא גוטע פריין, ארבעט און באַרענונג ווי יעדער איינער אויף אייער דראי קליינינג

גיט צו אונזער דרייווער אייער דראי קליינינג צוזאמען מיט אייער לאונדרי באָנדל

טעלעפאָנירט 26 361-2

דראי קליינינג דעפארטמענט

22 029

The Modern Laundry Ltd.

בלויז איין פערפארמענס

נילס באוהק'ס דעניש דזשימנאסטס

— אין —

אמפיטעאטער רינק

מיטוואך, נאוועמבער 4-טן, 8.30 נ. מ.

אונטער אויפזיכט פון דעם נעשאנאל קאונסיל אף עדיוקיישאן

אן אנטפלעקונג פון מאדערנער, דינאמיק פיזישער טריינינג.

טיקעטס ווערן איצט פארקויפט אין אמפיטעאטער רינק

$1.00, 50 סענט און 25 סענט

שלום רוסאף ע"ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפ־סטען מיטגעפיל צו מרס. רוסאף, אירע קינדער און צו דער גאנ־צער משפחה אין זייער גרויסן פארלוסט. גאט זאל אייך טרייס־טען און איר זאלט מער קיין צער ניט וויסן.

מוטער פאראין

פון תלמוד תורה

שלום רוסאף ע"ה

צו מרס. סאקאלאוו, מרס. ליפשיץ און צו דער גאנצער רו־סאף פאמיליע דריקן מיר אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל אין זייער גרויסן פארלוסט. אין דער ארבעט פאר'ן אויפבוי פון ארץ־ישראל זאלט איר אייער טרייסט געפינען.

די פאלקס של געזעלשאפט

און מוטער פאראין

שלום רוסאף ע"ה

אונזער טיפסטער מיטגעפיל און טרייסט צו דער רוסאף פא־מיליע אין זייער גרויסן פאר־לוסט. המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

מר. און מרס. פאלסקי

יארקטאן, מאסק.

געמאכט אין

קאנאדא

א גרויסע הילף צו אלגעמיינער הויזארבעט

יא, באן אמי האט א גאנצן רעגימענט פון נוצן! האלט די גאנצע באדרום שיינער און גלאנציק — דעם טאב און טייל שפרודלדיק — ניקל פינקלענדיק — שפיג־לען בלאסקענדיק! — און אין קיך רייניקט עס און עס שייערט טעפ און פענדלאך, סינקס, ענעמעלירטע אויוונס, גלאט געפארבטע האלץ ארבעט און ווענט, פענסטער, לי־נאלעאום און א. וו. דאס בעסטע פון אלץ, עס וועט ניט מאכן רוים אדער פארגרעבט אייערע הענט.

פארלאזט זיך אויף באן אמי — פאודער אדער קעיק. עס איז ניטא קיין איין קראץ אין דער לעבנס געשיכטע פון זיי ביידע.

Bon Ami POWDER & CAKE

וואַרנינג

קיין מאלט אדער קאקא נעפראנט אין מאר קיין מאל ניט קיין סאב־סטיטוט פאר אוואלטין. דער פראב־צעס ווי אוואלטין ווערט געמאכט איז דער רעזולטאט פון יארן פון וויסנשאפטלאכער פארשונג. זאגט זיך אפ פון די, אזוי גרופעצנ, "פונקט אזוי גוט" פרעפאראצייעס.

פרויען וואס גרייטן זיך ווערן מוטערס און וואס זיינען קינדער האָבן א גוטן פריינט אין אָוואלטין

די מאנאטן פריער און נאכדעם ווי דאס קינד ווערט געבארן מאכן דער פרוי טער'ס דיעטע.

קיין אנדער שפיז אין ניט אזוי גוט פאר דער מוטער אין דער דאזיקער קריטי־שער צייט. אוואלטין בויט אויף די מוטער איידער דאס קינד ווערט געבארן און פארזיכערט ביי איר א געזונגנדן זאפאס פון מילך. דער נאטורס איינענע שפיז. אוואלטין ברייטנט שנעל צוריק די טייערע לעבנס־קראפט, טוט אנהאלטן דער מוטער'ס געזונט און קראפט אין פארלויף פונ'ם פעריאד וואס זי זוגט איר קינד.

די בעסטע פון דער נאטור'ס טאניק שפייזן, פרישע מילך, פרישע אייער און צייטיקע גערשטן מאלץ זיינען קאנצענטרירט אין אוואלטין. דאס איז א פער־פעקטע שפיז, רעקאמענדירט אלס אזא פון דאקטוירים איבער דער גאנצער וועלט. פרעגט אייער אייגענעם דאקטאר.

'OVALTINE'

TONIC FOOD BEVERAGE

Enables Mothers to Breast-feed their Babies

פארקויפט אין אלע גוטע סטארס, אין 50ס., 75ס., $1.25 און ספעציעלע $4.50 פאמיליע סייז טינס! אויך פערווירט ביי סאדא פאונטענס.

A. WANDER LIMITED, London, England, and Peterborough, Canada 307

עדמאָנטאָן עדמאָנטאָן

עדמאָנטאָנער נאָטיצן

מר. און מרס. י. קאנגא האבן גע־נעבן א פארטי שבת אוונט אין זייער היים. דער אוונט איז פארבראכט גע־ווארן אין קארטן און טענץ.

* * *

מר. און מרס. מילמאן מעלאף, זיי־נען אפגעפאהרן קיין ווייניפעג צו גאסט צו מר. און מרס. מעלאף און מר. און מרס. מאמאט.

* * *

מיס מילדרעד פריד, וועלכע איז דא געווען צו גאסט ביי מר. און מרס. י. קאנגא, איז אפגעפאהרן א היים. קיין ווייניפעג.

* * *

דער "אלד פאוקס ברידזש קלוב" האט געשפילט א "ניים" אין דער היים פון מר. און מרס. מ. ב. קאהען. מרס. י. וואול און מרס. א פינקסי, האבן געוואונען די פריין.

* * *

מיטוואך אוונט האט דער דזשוניאר קאונסיל אפגעהאלטן א "ברידזש" אין תלמוד תורה זאל, פאר פילאנטראפיי שע צוועקן. מיס לילן ניזקוויץ, מיס רוט מייקלסאן, מיס פערל דאן און מיס איידא בערנשטיין האבן געהאט דעם אויפזיכט. מיס סילוויא ראזמאן, מיס סיידי דאדיאנסקי און מיס דא־רא דיסקין האבן געוואונען די פריין. די אונטערנעמונג איז געווען א דער־פאלג.

* * *

דער "פילאנטראפיק ברידזש קלוב" האט געשפילט א "ניים" אין דער היים פון מרס. ס. פעפערמאן. מרס. א. פינ־סקי האט געוואונען דעם פריי.

* * *

מרס. א. אסטרי האט געגעבן א "ברידזש" לכבוד מרס. רעזניק, פון וור־ניפעג. מרס. ה. גארפין און מרס. דזש. ניזהויז האבן געוואונען די פריין.

* * *

"דער 13נער ברידזש קלוב" האט געשפילט א "ניים" אין דער היים פון מרס. מ. ווייגלאז. מרס. ר. קריסטאל און מרס. ס. ווייסמאן האבן געוואונען די פריין.

* * *

זונטאג אוונט האבן די "יאנג דזשו־דעאנס" אפגעהאלטן א פארוואלונג אין תלמוד תורה. מר. דזשא קופער פון דעם קאלגארי דזשודעא קלוב, האט אפגעגעבן א באריכט פון דער נאציא־נאלער קאנפערענץ אין מאנטרעאל וואו ער איז געווען א פארטרעטער. עס איז פארגעקומען א רעבאט צווי־שען עדמאנטאן און סאסקאטון. עס האבן זיך באטייליקט איזי וואלש, סיד פעקעט, ב. ראמלסאן און ז. האדרין. די טעמע אין געווען: "באשלאסן, אז צייוניזם וועט לייגן די אידישע פראב־לעמען." מר. ס. ווייסמאן איז געווען דער ריכטער. די לעצטע צוויי האבן געוואונען.

* * *

דער עדמאנטאן טשאפטער הדסה דערמאנט דעם עולם ווענן דער פאר־שטעלונג וואס וועט פארקומען ביי זיי־ער מאנאטלאכער פארזאמלונג. דעם 10טן נאוועמבער.

יהודית.

לאמבער און מילארבעט

פלייט גלאז

סטאר פיקסטשורס

צו

נידעריקסטע פריין

W. H. Clark & Co. Ltd.

109 ST. EDMONTON

DR. J. C. SHARP

דאנטיסט

אפיס שטונדן, 9 ביז 5

אונטן ביי אפאינטמענטס

Office Ph 24718; House Ph 82246

Ste. 103 Pantages Theatre Bldg.

Cor. Jasper Ave. and 102nd St.

EDMONTON, ALTA.

MORRIS BAKER

לאו אפיס

510 TEGLER BLDG. PHONE 27 888

E. S. AGNEW

דראגיסט און סטיישאנער

9546 Jasper Ave. Phone 22 432

EDMONTON, ALTA.

קומט און פרובירט אונז אויס

אייך וועט געפעלן ווערן אונזער פער־סאנאל, באדיענונג און מעסיקע פריין.

מיר דעליווערן.

LA PARISIENNE DRUG Co., Ltd.

Tel. 26374 Edmonton, Alta.

W. D. Goldberg J. Rovers

א בילד איז דער בעסטער אנדענק

קוים געלט אין דער וועלט קאן ניט קויפן אזא אנדענק.

מיר גיבן אויך 20 פראצענט דיסקאונט פאר אייער בילד.

THE ART LEAGUE STUDIO

10131 JASPER AVE.

CHAMPION'S PARCEL DELIVERY

T. M. CHAMPION, Mgr.

PHONES: 22 246—22 056

10121-101st St., Edmonton, Alta.

מיר לויפן אין שליחות.

מיר פירן רענצלאך און קאסטנס.

דעליווערן פעקלאך און מעסערשעס.

באַיס און קארס צו אייער באדיענונג

JACKSON BROS.

Jewelers, Diamond Merchants

מיר מאכן א ספעציאליטעט פון די ריפערס פון זיינערס און דזשעלרי.

ספעציעלע אויפמערקזאמקייט צו מעיל אָרדערס.

9962 JASPER AVE., EDMONTON

PHOTOS

אין יעדער פאטא איז אפגעשפיגלט דער צייבער און פערזענלאכקייט פון

דער פערזאן

Phone 25 444

פאר אן אפאינטמענט

McDERMID STUDIOS Ltd.

10133 - 101st St. Edmonton, Alta.

מיר זיינען די איינציקע אויסשליפלאכע מאנופעקטשורערס פון

מאנומענטן

אין עדמאנטאן

איידער איר באשליסט צו קויפן א מצבה פאר אייערע ליבע און מייערע, קומט און זעט אונז, עס וועט זיך אייך באצאלן.

ALBERTA GRANITE MARBLE & STONE

10702-101st St. Phone 24 058

EDMONTON

W. H. JACKSON

פארטרעט די

ניו יארק לייף אינשורענס קאמפאני.

פערזענלאכע באדיענונג

919 McLeod Bldg.

Phones:

Office 25 805; House 72 870

א באריכט פון אידנברי־דזשער קינדער קלוב

פון די פריערדיקע באריכטן איז שוין באקאנט, אז מיר, קינדער, האבן דא אין אידנבריידזש א קלוב "יונגנ־קע ביימעלאך". דער קלוב ווערט פון טאג צו טאג אינטערעסאנטער. מיר האבן אפטע מיטינגען. אויף איינעם פון זיי האבן מיר באשטימט ארויס־צולאזן א קינדער ישורונאל אין אידיש, און אז ער זאל פארטיק ווערן ניט שפעטער פון דעם ערשטן יאנוואר, 1932. מיר וועלן בעטן אלע קינדער פון אידנבריידזש צו נעמען איינטייל אין דעם. אונזער קלוב האט אויך דורכגעפירט א קינדער פיקניק. דער פיקניק איז געווען דעם 16טן אוגוסט ביי מר. ל. פלאטקין. דער פיקניק איז אויף אויסגעקומען לעבן א טייך און מר. פלאטקין האט אונז קינדער ארויס־געפירט אין א שיפל. עס איז געווען זייער שיין צו זעען ווי די קינדער שטופן איינער דעם צווייטן. יעדער איינער האט געוואלט האבן דעם פאר־גענינג צו פארן אויפן שיפל. זיי האבן געשטופט, געשריען און עס איז גע־ווען טומל'דיק. נאכדעם האבן מיר גע־שפילט באל. דערנאך האבן מיר קינ־דער דעקלאמירט. געזונגען און אונ־זער ארקעסטער האט אונטערגעשפילט. זיי האבן אליין אויף געשפילט א פאר לידער. מר. אוסישקין האט געזונגען א ליד און דער ארקעסטער האט אונטער־געשפילט. די מוזיק אינסטרומענטן האבן מיר אליין געקויפט פון די געלט פון אונזער קלוב און צוזאמענגע־שטעלט אן ארקעסטער. מיר האבן אויף געקויפט א באל און הענטשקע פאר אונזער קלוב. מיר האבן באשטימט צו האבן א קינדער לייבערערי. דאס הייסט מיר זאלן האבן קינדער ביכער אין אידיש און זיי אליין אויסטיילן. אונזערע פלענער האבן מיר נאך איי־נאנצן ניט דורכגעפירט, אבער מיר האפן זיי איינגיבן דורכצופירן.

דא אין אידנבריידזש האבן מיר אויך דעם יאר געהאט זייער פיינע געסט, און מיר האפן אז איבעראיאר זאלן קומען ניט קיין ערגערע. אבער מיר קינדער וואלטן אויך געוואלט אז צו אונז זאלן קומען קינדער צו גאסט. ווענן די ווייטערדיקע פלענער וועלן מיר נאך שרייבן.

סעק. פון קלוב 'יונגינקע ביימעלאך' חסי לעווינסאן.

לעמבער מיר אים

א הויכער צארנס געשריי האט זיך ארויסגערייסן פון מעהעמעד בעי'ס מויל און זיינע אויגן האבן ווילד גע־פינקלט.

דער שליח האט ווייטער פארט־געזעצט:

— איך שווער דיר הייליק ביים גרויסן גאט, דאס איך האב דיין פרוי דארט געזעען און מיט איר געדערט.

איצט וועט ער דערפארן אויב ער וועט טואישקאן ווידער באזוצן, אדער ער וועט זי קיינמאל שוין מער ניט זע־ען.

— אי זער געקומען רייטנדיק? — האט מעהעמעד בעי געפרעגט.

— יא, גרויסער הער, ער האט דאס פערד אריינגעפירט אין דיין שטאל.

— גוט, פיר אים אריין צו מיר, איך וויל שנעל הערן זייז באריכט.

באלד איז דער שליח אריין אין דעם רייזן אויסגעמביליירטן צימער פון מעהעמעד בעי, זיינע קלייידער זיינען געווען באשפריצט מיט בלאט און זיין געזיכט האט שרעקלאך אויסגעזעען.

ער האט זיך טיף פארנייגט פאר מעהעמעד בעי, וועלכער האט געצי־טערט פאר אויפרעגונג.

— רייד, ביזטו געווען אין דעם לאגער פון דעם רויבער הויפטמאן?

— האסטו אים געזעען? — האט מע־העמעד געפרעגט שטרייגט און אומ־גערוהיק.

— יא, הער, איך האב אים געזע־ען און איך האב אויך גערעדט מיט אים.

— וואס האט ער געזאגט? וויל ער נעמען טויזנט פונט אויסלייז געלט און מיר צוריקגעבן מיין פרוי?

דער שליח האט אפגעריכט גע־שווינג, ער האט געציטערט פאר דעם צארן פון דעם שרעקלאכן מאן, און דאן האט ער שטיל געענטפערט:

— ניין, הער, ער וויל דאס אויס־לייז געלט ניט אנגענעמען.

מעהעמעד האט ווילד געלאכט.

— דאן איז אלעס ניט אמת, — האט מעהעמעד געברומט, — מיין פרוי געפינט זיך ניט אינם לאגער פון דעם באנריטן אנפירער.

אטאנאסיאס, דער פרעכער קאפ־מאן טאשא, דער פירסט פון די בערג, וואלט זיך נימאלסט אנטלאזט פון אזא גרויסער סומע אויסלייז געלט און ער וואלט מיט ביידע הענט אפ־געגעבן מיין פרוי.

— גרויסער הער, עס איז דאך וואר, — האט דער שליח געשמאלט, — איך האב זי זעלבסט געזעען אין זיין לאגער און איך האב מיט איר אויך גערעדט.

— היט אייער שבועה, — האט מעהעמעד בעי געזאגט פארשטיקט — ווער עס וועט איין ווארט עראיינערן איבער דעם, דער וועט אויפגעהאנגען ווערן. איצט קאנט איר גיין.

די פיר שקלאפן זיינען אוועק פילנדיק זיך גליקלאך, וואס זיי זיי־נען ניט מער אין דער קענגווארט פון דעם דאזיקן שרעקלאכן מאן און מע־העמעד בעי האט זיך אומגעקערט צו מאלי'ן.

— די ביזט דער איינציקער ביי וועמען טואישקא וועט אלעס נאכפרע־גען, ווען זי וועט זיך צוריקקערן —

א באריכט פון אידנברי־דזשער קינדער קלוב

שלום רוסאף ע"ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפ־סטען מיטגעפיל צו מרס. רוסאף, אירע קינדער און צו דער גאנ־צער משפחה אין זייער גרויסן פארלוסט. גאט זאל אייך טרייס־טען און איר זאלט מער קיין צער ניט וויסן.

מוטער פאראין

פון תלמוד תורה

שלום רוסאף ע"ה

צו מרס. סאקאלאוו, מרס. ליפשיץ און צו דער גאנצער רו־סאף פאמיליע דריקן מיר אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל אין זייער גרויסן פארלוסט. אין דער ארבעט פאר'ן אויפבוי פון ארץ־ישראל זאלט איר אייער טרייסט געפינען.

די פאלקס של געזעלשאפט

און מוטער פאראין

שלום רוסאף ע"ה

אונזער טיפסטער מיטגעפיל און טרייסט צו דער רוסאף פא־מיליע אין זייער גרויסן פאר־לוסט. המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

מר. און מרס. פאלסקי

יארקטאן, מאסק.

באַגרייפט נאָר!

די לאָנדרי וועלכע איז אויספאַרלייכבאַר אין איר פעאיקייט און אויפזיכט, באַט איצט אַן "פירלעס" ווייסע שלעט אַרבעט פערווייס צו 5 סענט א פונט.

ס'איז ריכטיק!

און די דאָזיקע באַדינונג איז בלויז פאַר די איינוואוינער נאָרט פון די סי.פי.אר. טרעקס.

טעלעפאָנירט 22 818

5¢ סענט א פונט

מינימום באַנדל 10 פונט

Peerless Laundry LIMITED

פאַרפעלט ניט צו הערן "פירלעס בראַדקעסט" אויף דער סי. קעי. וויי. יעדן דינסטאָג, 7.15 אין אָוונט.

COLD SNAP

צענדליקער טויזנטער ווינטער בירגער האָבן שוין פאַרזוכט און אינדאַרסירט דעם נייעם איין קרים פּאַראַרוקט.

טעלעפאָנירט צו אייער נאָענטסטן סטאָרקיפּער

דער גלענצנדער אָריגינעלער

חזן לייבעלע גלאַנץ

ערשט צוריקגעקומען פון א דערפאָלגרייכן קאָנצערט טור אין ענגלאַנד, וועט דאַוונען

פרייטאָג און שבת, נאָוועמבער 6טן און 7טן

אין עטרת ישראל שול

קאָרנער מעגנוס און פּאָוערס

א טיקעט קאָסט בלויז 50¢ פאַר פרייטאָג און שבת

טיקעטס צו באַקומען אין 470 באַראָוס עוועניו; 498 באַראָוס עוועניו; אין פיפּלס בוק סטאָר; אין עטרת ישראל שול און אין 666 סעלקירק עוועניו.

באַזוכט אונזער נייעם

טשיקן און פיש מאַרקעט

מיר האָבן געעפנט אין אונזער סטאָר א באַזונדער קאָונטער, וואו די פרישסטע פיש אַלע פאַרשיי־דענע סאָרטן, און די בעסטע פעטע טשיקענס וועלן שטענדיק פאַרקויפט ווערן צו די סאַמע ניידריקסטע פרייזן. מאַכט דעם דאָזיקן פּלאַץ פאַר אייער שטענדיקן איינקויף צענטער, אוז איר וועט איינזעען אז איר וועט שטענדיק שפּאָרן געלט.

פאַר דאָנערשטאָג און פרייטאָג באַטן מיר אַן די פאָלגנדע ספּעציעלע פּרייזן:

פעטע הינער

3½ ביז 5 פונט, א פונט 12¢ — 5 ביז 6 פונט, א פונט, 14¢

ספּרינגס

4 ביז 5 פונט, א פונט, 12¢ — 5 ביז 6 פונט, א פונט, 14¢

אַלע אונזערע טשיקענס ווערן געשאָכטן פון דעם באַוואוסטן שוחט ש. בערקאָל, 470 אבערדין עוועניו.

יעדע טשיקן טראָגט א פּלאָמבע מיט דעם דאָטום פון שחיטה, אום צו באַוואָרענען אַז קיינער זאָל ניט נכשל ווערן מיט עובר/דייקע עופות.

פרייע דעליווערי אין אַלע טיילן פון שטאָט

צו יעדן קאָסטאָמער וואָס וועט קויפן א טשיקן, וועלן מיר נעבן איין דאָזן אייער (סעקאָנדס). ריכטיק פרישע, גוט אויף צו קאָכן פאַר 24 סענט א דאָזן.

GROSNEY BROS. Delicatessen & Groceteria

541 SELKIRK AVE., Cor. Andrews — PHONE 56 061

מיר האָבן פאַראייניקט אונזער ביזנעס מיט דער

דאָמיניאָן פאָרניטשור קאָ. לימיטעד

אין דער אָרדענונג פון ביידע אין איינס

499 נאָטער דיים עוועניו. — טעלעפאָן 86 195

GILLIES FURNITURE CO., LTD.

:- פּערזענלאַכעס -:

PERSONAL

וואָלע און נייסטער פאַקס טראָס, נאָ־ראַנסיטרטער קורס $5.00. טעפּ דענסינג קורסן פאַר ביזנעס מייידלאַך, קלאַסן פאַר קינדער.

PROFESSOR and MISS SCOTT
LYCEUM PRIVATE STUDIOS
Phone 88 106

היים און אָפיס פאָרניטשור פאַרלאַנגט

KILSHAW'S
Auctioneers
Canada Bldg. — Phone 29 040

מיר באַטן אייך אַן די דאָזיקע באַדינונגען:

אוטאָ טראַנספּאָרטאַציע, קאָרס פאַרן אַפּ טעגלאַך אין יעדער דירעקציע. פאַרזיכערט זיך מיט אייערע רעזערוואַציעס אין פאַראויס.
פרענטש פאַלישינג
פאַרניטשור פאַרליכט און איבערגעפאַלישט
פּיאַנאָס פאַרליכט און אָנגעטונט
ראַדיאָ סערוויסעס, פאַרליכט און עריאַלס אויפגעשטעלט
אָרדער איידשעענטיק פאַר וואוד'ס קוילן קאָמפּאַני — שטיל, קאַוס און האָלץ.

CANADIAN & AMERICAN AUTO TRANSPORTATION BUREAU
382 Donald St. — Phone 86 139

ראַדיאָ אייגנטימער

ווען איר האָט טראָבל מיט אייער ראַדיאָ טעלעפאָנירט 58 537 דערבי נאַראַנטיד פּעס באַס

וועט עס באַלד ווערן פאַסט אַלע פאַרטן טויזנט נעהאַלטן אין סטאָק טאָג און נאַכט באַדינונג

פייפס אַנטיקן

פאַרניטשור פון נוצלאַכקייט און שיינ־קייט. זעלטענע אַלטע שטיקער, אינ־פאַרטרט פון סקאָטלאַנד, דיזעקס פון אַלטע שאָטלענדער פאַמיליעס וועלכע האָבן זיי געהאַט אין באַזיץ און זיי אָפּגעהיט.

445 מיין סטריט — טעלעפאָן 249 88

אינשורענס

די עלסטע און ראַיעלסטע לעבנס פייער און אַוטאָמאָביל קאָמפּאַניס

ריל עסטייט

שנעלע, אַרענטלאַכע באַהאַנדלונג פאַר קויפער און פאַרקויפער. מאָרטגע־דזשעס און לאָאַנס אונזער ספּעציאַליטעט

שיפּס קאַרטן און געלט שיקונג

דורך "באַלטיק אַמעריקאַ לינן"

געשעפט געלעגנהייטן

דער גרעסטער אויסוואָל פון גוטע גע־שעפטן אין שטאָט און אין קאַנטרי

עס וועט זיך אייך באַצאָלן זעהן

ח. פערלמאַן און נ. זעלטשען

MUTUAL AGENCIES
874 Main St. — Phone 51 000

די חברה לינת הצדק

פאַרלאַנגט

א דאָקטאָר

מיט אַפּליקאַציעס זיך וועגן ביז דעם 11טן נאָוועמבער צום סעקרעטאַר

H. AVERBOOK
498 Alfred Ave.

אַדוועטייזט אין "דאָס אידישע וואָרט" —

:- צו פאַרקויפן -:

FOR SALE

א סעמי מאָדערן בילדינג מיט א גרויסער סטאָר מיט א סוויט פון 4 רומס, אין א גוטן לאָקאַליטעט, צו פאַר קויפן פאַר $1.700. א גרויסע מעציאַס. א פּלאַץ מאָדערן הויז פון 6 רומס מיט א פּורנעס און באַר, אין כאַנ־טאָבא עוועניו. ניט ווייט פון פּאָרט. פּריין $2,500. א גרויסער סכנעס.

סוויטס צו פאַרענטן אין די בעס־טע פּלאַצן פון 2 ביז 5 רומס. רענט פון $20 אַן הבעבער.

באַנגאַלאָוס, קאַטערשעס און דאַרי־זער צו פאַרענטן, זייער מעסיקער רענט.

נעלט צו לייען אויף בילינס אינטע־רעסט.

אינשורענס פאַר אַלערליי צוועקן.

Sheps Agencies Ltd.

804 מיין סטריט
טעלעפאָנס 761 55 און 807 58

מאָונטען עוועניו, א ריכטיקער אייך קויף אין א 6 רום הויז מיט 2 רומס אין עטיק, גוטער שטיינערנער פונדאַ־מענט, מאָדערנע אין יעדער הינזיכט. פריין $3.200. אָדער וואַלט געווען אין אַנבאַראַבט א שיינעם באַטרעט אין אויסכיין. טעלעפאָנירט 819 21 אָוונס, 608 52.

:- צו פאַרענטן -:

FOR RENT

באַלטיק אַפּאַרטמענטס

קאָר. אייזקינס און מאָנטאַבאַ

צו פאַרענטן 3 און 4 רום סוויטס אין קאַלערדזש עוועניו, אייך א 5 רום הויז אין 75 דערבי סטריט, ניי דעקאָרירט, זיך ווענדן אין 348 קאַלערדזש עוועניו, טע־לעפאָן 743 53.

צו פאַרענטן 2 גרויסע רומס דאַונ־סטערס, אין א פּריוואַטער הויז. הייסע וואַסער, טעלעפאָן, אַלע באַקוועמלאַכ־קייטן. זיך ווענדן אין 382 אלפרעד עוו

ספּעשל אויף סוויטס

בלויז צוויי 4־רום סוויטס, מיט באַד־רום און האָל פאַרבליבן אין סאַלטער בלאָק, ניי אויפגעראָנאַירט. באַלדר־קער באַזיץ. וועט פאַרענטן ווערן פאַר אַן עקספּראַ ספּעשל פּריין, $25 פאַר'ן קלענערן און $30 א מאָנאַט פאַר דעם עקספּראַ גרויסן סוויט. טעלעפאָנירט 477 52. פרעגט זיך נאָך אין לאַנדערס דאָג סטאָר.

צו פאַרענטן, צו גוטע שכנים, צוויי גרויסע, ליכטיקע און וואַרימע רומס מיט גאַז, עלעקטריק, הייסע וואַסער, טעלעפאָן און אַלע באַקוועמלאַכקייטן. מעסיקער רענט. זיך ווענדן אין 367 טשאַרלס סטריט, אָדער טעלעפאָנירט 761 56 נאָך 6 אויזיגער אָוונס.

צו פאַרענטן א 3 רום קאַטערדזש מיט א זומער קיטשען, זיך ווענדן אין 119 אייזקנס סטריט, טעלעפאָן 533 55.

צו פאַרענטן א 7 רום הויז, פולי מאָד דערן, ניי דעקאָרירט, מעסיקער רענט. זיך ווענדן אין 319 מאָנטאַבאַ עוועניו.

דענטיסט אָפיס, גוטער לאָקאַליטעט, 2 רום אָפיס, זייער נידעריקער רענט. 586 סעלקירק עוועניו, אַרום מעקגרעגאָר סטריט.

צו פאַרענטן א 6־רום מאָדערן פלאַ־טערדזש. גאַראַנטירט וואַרם. גוטער גאַ־ראַזש. מעסיקער רענט. ווענדן אין 329 אבערדין עוועניו, טעלעפאָן 167 53.

רום, אַדער רום און באַד פאַר א פאַר הייראַט קאַפּל אָדער פאַר א כאַ אָדער מיידל, אין אַן אינטערעסאַנטער אידישער היים. זיך ווענדן אין 331 מאָנטאַבאַ עוועניו, טעלעפאָן 939 53.

א $30 דריי רום סוויט אין באַלטיק אַפּאַרטמענטס צו סובלעטן פאַר $25 א מאָנאַט. זיך ווענדן אין סוויט "סי" באַלטיק אַפּאַרטמענטס.

נייע

רעדוצירטע ראַטע לאָונדרי באַדינונג

דאָנערשטאָג, פרייטאָג, שבת

צוריקגעגעבן די פאַלגנדיקע וואָר

אַל פּלעט הויז לינען (בלויז ווייסע)

5 סענט א פונט

מינימום באַנדל 50 סענט

7 בערער אין ריינע מוליעס און ווייסע רעגן־וואַסער פאַרזיכערט אייך צו האָבן שניי ווייסע וועש און זייער גוט אויסגעפּרעסט.

Pioneer Laundry Ltd.

57 051 — 4 LINES

לאָונדערערס פאַר 50 יאָר

ניידעריקע עקסקורסיע פעירס

צו

איסטערן קאַנאַדע

נעמט אייער ווינטער רייזע אין פאַרלויף פון דעצעמבער, פעירס זייענען א סך נידע־ריקער און די פריוויליגיעס פאַר צוריק־קערן זיך זיינען לענגער אויף טיקעטס צו מזרח קאַנאַדע, פון אַלע סטיישאָנס וויני־פּעג און וועסט.

צענטראַל יונייטעד סטייטס

פון סטיישאָנס אין סאַסקאַטשעוואַן און אַלבערטאַ, נידעריקע פעירס אין דעצעמ־בער. לימיט 3 מאָנאַטן.

פּאַסיפיק קאָוסט

וויינטער אויפן פּאַסיפיק — וויקטאָריאַ — קאַנאַדעס אייבערן גרינער שפּילפּלאַץ. טענס, נאַלף, מאָטאָר, דייטן — קריסטאַל גאַרדענס צו שווימען און טאַנצן. קומט ווען עס האַלטן אַן די נידעריקע ווינטער פעירס, אין פאַרלויף פון דעצעמבער, יאַנ־וואַר און ביז דעם 4טן פעברואַר.

4־טער יערלאַכער

עמפּרעס מידוויינטער גאָלף טורנאַמענט

פעברואַר 22 — 27, 1932

ספּעציעלע רייזס אין דעם עמפּרעס האָטעל

CANADIAN PACIFIC

קומט, טעלעפאָנירט אָדער שרייבט צו וועלכן עס איז אידישער אָדער צו

H. R. MATHEWSON
General Passenger Agent, Winnipeg, Man.

CANADIAN PACIFIC — RAILWAY LINES — WORLD'S GREATEST TRAVEL SYSTEM

באַזוכט אונזער נייעם

טשיקן און פיש מאַרקעט

מיר האָבן געעפנט אין אונזער סטאָר א באַזונדער קאָונטער, וואו די פרישסטע פיש אַלע פאַרשיי־דענע סאָרטן, און די בעסטע פעטע טשיקענס וועלן שטענדיק פאַרקויפט ווערן צו די סאַמע ניידריקסטע פּרייזן. מאַכט דעם דאָזיקן פּלאַץ פאַר אייער שטענדיקן איינקויף צענטער, און איר וועט איינזעען אז איר וועט שטענדיק שפּאָרן געלט.

פאַר דאָנערשטאָג און פרייטאָג באַטן מיר אַן די פאָלגנדע ספּעציעלע פּרייזן:

פעטע הינער

3½ ביז 5 פונט, א פונט 12¢ — 5 ביז 6 פונט, א פונט, 14¢

ספּרינגס

4 ביז 5 פונט, א פונט, 12¢ — 5 ביז 6 פונט, א פונט, 14¢

אַלע אונזערע טשיקענס ווערן געשאָכטן פון דעם באַוואוסטן שוחט ש. בערקאָל, 470 אבערדין עוועניו.

יעדע טשיקן טראָגט א פּלאָמבע מיט דעם דאָטום פון שחיטה, אום צו באַוואָרענען אַז קיינער זאָל ניט נכשל ווערן מיט עובר/דייקע עופות.

פרייע דעליווערי אין אַלע טיילן פון שטאָט

צו יעדן קאָסטאָמער וואָס וועט קויפן א טשיקן, וועלן מיר נעבן איין דאָזן אייער (סעקאָנדס). ריכטיק פרישע, גוט אויף צו קאָכן פאַר 24 סענט א דאָזן.

GROSNEY BROS. Delicatessen & Groceteria

541 SELKIRK AVE., Cor. Andrews — PHONE 56 061

מיר האָבן פאַראייניקט אונזער ביזנעס מיט דער

דאָמיניאָן פאָרניטשור קאָ. לימיטעד

אין דער אָרדענונג פון ביידע אין איינס

499 נאָטער דיים עוועניו. — טעלעפאָן 86 195

GILLIES FURNITURE CO., LTD.

ווייטערעס קומט

וואָס זשע טוט זי דעם מיט אים? ער האָט עפּעס געוואָלט זאָגן, נאָר די צונג האָט זיך ניט געקאָנט רירן און מיט אַן אומגעלומפּערט קול האָט ער אַרויסגעשעפּשעט:

— איר האָט זייער ליב מוזיק? הא? — איך האָב אויך זייער ליב... אייזדער נאָך דער קלאַנג פון די נאַ־ריש ווערטער. אין פאַרגאַנגען און די מיר האָט זיך געעפנט אין אייר־נעקומען מיסטער סילוועד.

— א, ס'אַרא נאַסט...

— זיך ניט גערייכט מיך דאָ צו טרעפן?

— ס'איז פאַר מיר ווירקלאַך אַן ערע, א גרויסע ערע...

עסטעלא האָט זיך שוין געהאַט אין נאַנצן באַהערשט.

— איך בין נעקומען הערן ווי אייר־ער זון שפּילט...

— א דאַנק אייך.

— ער שפּילט אַזוי וואונדערלאַך, ער האָט מיך בין טרערן גערירט...

— ווירקלאַך!

— ער שפּילט וואונדערלאַך, — פון זי האָט זיך איצט עעשמייכלט. אי־רע ליפּן האָבן זיך געעפנט. אירע ציין הרבן געבלענדעט און מאַרים איז גע־שטאַנען מי טא ווייך האַרץ פאַרגאַפט און אַנטציקט.

און עסטעלא האָט זיך גלייך גע־כאַפּט:

— א, עס איז שוין אַזוי שפּעט...

— מיסטער האָט געזאָגט...

— ס'איז שוין ווירקלאַך ניט פרי.

— מוז איך שוין גיין.

— א, ניין, איר זייט העפלאַך איינ־געלאַדן צו עסן מיט אונז סאַפּער.

עסטעלא האָט זיך געקוויטשקלט, האָט זיך געוואָלט אַרויסרייען פון דעם, אָבער מיסטער סילוועד איז צו איר זייער שטאַרק צוגעשטאַנען, אַזוי אַז זי האָט די איינלאַדונג אָנגענומען אין אַלע זיינען אַריין אין זאַל.

מרס. סילוועד ווי נאָר זי האָט דער־הערט וועגן דעם נאַסט — איז גלייך געווען געוואָרן. זי האָט באַקומען נאָר אַן אַנדער פּנים, איז געוואָרן לעבעדיק, פרייליכער, נאָר די פּיס האָבן נאָך אַלץ ניט געוואָלט פאַלגן. און מען האָט איר באַדאַרפט העלפן, במעט טראָגן אַראָפּ אין דייניגן רום.

דער מאַפּער איז דאָס מאָל געווען פּשוט א וואונדערלאַכער פאַר אַלע. עסטעלא האָט גלייך פאַרשטאַנען וואָס אויזנס־עס קאָן שטאַרק פאַראינטערע־סירן אַט די פראַוויגצעלע אַריסטאָק־ראַטן, האָט גענומען שאַרפּויניק דער־ציילן פאַרשיידענע מעשיות פון דער גרויסער שטאָט. זי האָט אויך דער־ציילט וועגן אייר רייזע, וואָס זי האָט געמאַכט קיין אויסלאַנד. זי האָט דער־ציילט זייער בילדלאַך, מיט א פיינעם הומאָר. יז האָט זי דאַיצט נאָכדעם ווי זי האָט שטיל געוויינט, געפילט א סך גרינער אויף דער נשמה, און זי האָט איצט אָפּט געלאַכט. זי האָט דערציילט פון אירע באַקאַנטע. האָט אָנגערופן נעמען פון דאָקטוירים, לאָיערס, רייכע מאַנופעקטשערערס. זי האָט אפילו דערמאָנט דעם נאָמען פון איר געליב־טען דאָקטאָר גאָלד כדי צו זעען אויב זי האָבן וועגן אים געהערט. און אַזוי ריידנדיק וועגן דער גרויסער שטאָט פון פאַרשייידענע געשיכטעס וואָס האָבן פאַסירט, — איז דער סאַפּער דורך מיט אַזויפיל אינטערעס פאַר די סילי־ווערס. מיסטער סילוועד האָט זיך טיש געפּילט און נאָכנאָן געזונט, האָט ניט אויפגעהערט צו לאַכן אויפן קול און מיסטער סילוועד האָט ניט אַראָפּ־גענומען די אויגן פון עסטעלאַ. אים האָט זיך געדוכט, אַז ער עפענט זיך איצט אין דער גרויסער ניו־יאָרק און ער פאַרבראַכט איצט אין דער גענעל־שאַפט פון א באַרימטער שיינהייט.

נאָר סאַפּער ווען זיי זיינען אַריין אין זאַל, וואו עס האָבן געבראַכט אַלע עלעקטרישע לאַמפּן, האָט זי אומדער־וואַרטעט אויסגעדריקט איר פאַרלאַנג אַרויסצוגיין אביסל שפּאַצירן.

— אין דרויסן שיינט א לבנה, זעט ווי וואונדערלאַך שיין עס איז!

מיסטער סילוועד האָט זיך פאַר־שעמט.

— ליידער... צו מיין גרויסן באַ־דויערן. איך קאָן ניט אַרויסגיין פון שטוב אין אַוונט, איבער מיין דהומאַ־טיזם

— א!

דאַן האָט זיך מיסטער סילוועד אָפּ־געהויבן:

— מאַרים וועט מיט אייך גיין...

מאַרים האָט זיך גלייך אויפגע־שטעלט. ער האָט דערפילט ווי דאָס האַרץ שטאַרבט אין אים פון דערוואַר־טונג.

— אַלרייט... איר וועט מיט מיר גיין? — האָט זי זיך געוועגדעט צו מאַרים'ן.

מאַרים האָט ניט געקאָנט אַרויס־געבן קיין קלאַנג. ער האָט בלויז צו־נעשאָקלט מיט דעם קאָפּ.

— ביז מיין אַוטאָמאָביל וועט קו־מען וועלן מיר זיך דורכגיין.

שוויגנדיק זיינען זיי ביידע אַרויס פון שטוב.

נאַכט. א בלויער הימל איז געהאַנ־גען באַוועגט מיט פינקלענדיקע שטערן. בלויער דרויסן. א פולע לבנה, א זיל־בערנע איז פאַרטראַכט אין שמייכלענ־דיק געהאַנגען און ביידע האָבן זיך גע־לאָזט שפּאַצירן שווייגנדיק איבער דעם גאַרטן, בין זיי זיינען אַרויסגעקומען אויף דער לאַנקע וואָס איז געלעגן נאָך דעם גאַרטן.

ביידע האָבן גיט געדערט קיין וואָרט. וואָרום: ס'איז שרעקלאַך צו שטערן דאָס שווייגן פון לבנה־שיין.

מאַרים האָט געהאַט אַזאַ בעפיל ווי עס וואָלט אים צעטראָגן אין דער לופט אַריין. עפּעס דאָס גאַנצע לייב זייפט איז געוואָרן גרינג. ער האָט זיך מוט־ן א מאַרגער אָנגעשטרענגקייט צוגע־הערט צו עסטעלאַס טרים. עפּעס איז עס געווען א געוואַנג, ניט קיין טרים. און עסטעלא איז געווען פאַרזונקען אין איר טראַכטן, זיי זיינען צוגעקומען צו א קופּע הייז, וואָס איז נאָך געבליבן אויפן לאַנקע. דאָ האָבן זיי זיך אָפּגע־שטעלט. עסטעלא האָט זיך צוגעשפּאַרט מיט איר פּלייצע צום הייז און שווייג־נענדיק באַטראַכט די לאַנקע וואָס איז געלעגן א גלאַטע, א געשניטענע, באַנאַ־סען מיט ליכט פון דער לבנה. מונקעלע ביימער ביי דער זייט האָבן שטענדיק גע־טראַכט, זיך געבויגן ווי גרויסע וואַ־סער געוויקסן אונטערן ליכט פון דער באַזילבערטער נאַכט.

מאַרים האָט זיך דערנענטערט צו זיי, מיט א פאַרשטאַרבן האַרץ האָט ער געפילט ווי עס גיסט זיך צוואַמען ער ריח פון הייז מיטן ריח פון איר הייב. ווייסנדיק אַז זי וועט איצט ניט עסקאַנען די פאַרב פון שעמעוואַר־זיס האָט ער זיך אַנטוועגט אַרויס־וישעפּטשען מיט זיין גאַנצער נשמה־יקער נאַאיוויטעט:

— ווי וואונדערלאַך עס איז די אַכט! עס דערמאָנט א ליד.

און מיטאַ נידעריק קול האָט ער גע־נומען דעקלאַמירן א ליד פון א לבנה־ווייקער נאַכט, וואָס ער האָט געקאָנט אויסנווייניק. זיין קול איז געווען לוי־טער, טיף, כאַטש ס'האָט אביסל צו־צעציטערט.

ווען ער האָט געענדיגט דעקלאַמירן האָט עסטעלא זיך אָפּגערופן:

— א, איר זענט ווירקלאַך א וואונ־דערלאַך אינגל, מאַרים!

אָפּגעשוויגן א ווײַלע, און דערנאָך זיך געוועגדעט צו אים:

— איצט, ווען מיר האָבן זיך שוין גענענטער באַקאַנט, וועט איר מיר דער־לויבן אייך א קוש צו טאָן.

מאַרים האָט גלייך אַרויסגעשעפּ־טשעט:

— יאָ...

עפּעס א מין אינסטינקט, עפּעס א טונקעלער כח האָט אים א שמוים גע־טאָן. אַליין ניט וויסנדיק ווי אַזוי, מיט אַן אומבאַגרייפלאַכער שנעלקייט און מיט א באַהאַלטענער כיטרעקייט, האָט ער צוגעשטעלט זיין פּנים אין וועג אירע ליפּן. האָבן זיך דערנענטערט צו זיין באַק, האָטער געגעבן טראָג אונ־טער זיינע ליפּן, און מיט די ליפּן אויפגעכאַפּט איר קוש, מיט די פולע ליפּן, מיטן פולן האַרצן, מיט אַלע גע־פילן, אירע ליפּן זיינען ניט איילנדיק איינגעגעבן געוואָרן אין זיינע.

— א! — האָט עסטעלא אַרויסגע־שעפּטשעט מיט א זיפץ פון לייכטער אָנטשולדיקונג...

מאַרים האָט גאַרנישט ניט געענ־טפערט. דעם קוש האָט ער אויפגענו־מען ווי א רייפער מאַן... און עסטע־לא האָט ניט געקאָנט זעען, ווי צוריקגע־דיק זיך ביים הייז איז ער געשטאַנען א בלייכער אין אַנגסטן ווי א קינד פאַר־וואונדעט ביז צום טויט.

זי האָט געקושט א קינד. דעם קוש אָבער האָט אויפגענומען א מאַן, וואָס איז נאָר וואָס דערגאַנגען צו ריי־פן.

איר באַדאַרפט העלפן, במעט טראָגן אַראָפּ אין דיינינג רום.

דער מאַפּער איז דאָס מאָל געווען פּשוט א וואונדערלאַכער פאַר אַלע. עסטעלא האָט גלייך פאַרשטאַנען וואָס אויזנס־עס קאָן שטאַרק פאַראינטערע־סירן אַט די פראַוויגצעלע אַריסטאָק־ראַטן, האָט גענומען שאַרפּויניק דער־ציילן פאַרשיידענע מעשיות פון דער גרויסער שטאָט. זי האָט אויך דער־ציילט וועגן אייר רייזע, וואָס זי האָט געמאַכט קיין אויסלאַנד. זי האָט דער־ציילט זייער בילדלאַך, מיט א פיינעם הומאָר. יז האָט זי דאַיצט נאָכדעם ווי זי האָט שטיל געוויינט, געפילט א סך גרינער אויף דער נשמה, און זי האָט איצט אָפּט געלאַכט. זי האָט דערציילט פון אירע באַקאַנטע. האָט אָנגערופן נעמען פון דאָקטוירים, לאָיערס, רייכע מאַנופעקטשערערס. זי האָט אפילו דערמאָנט דעם נאָמען פון איר געליב־טען דאָקטאָר גאָלד כדי צו זעען אויב זי האָבן וועגן אים געהערט. און אַזוי ריידנדיק וועגן דער גרויסער שטאָט פון פאַרשיידענע געשיכטעס וואָס האָבן פאַסירט, — איז דער סאַפּער דורך מיט אַזויפיל אינטערעס פאַר די סילי־ווערס. מיסטער סילוועד האָט זיך טיש געפּילט און נאָכנאָן געזונט, האָט ניט אויפגעהערט צו לאַכן אויפן קול און מיסטער סילוועד האָט ניט אַראָפּ־גענומען די אויגן פון עסטעלאַ. אים האָט זיך געדוכט, אַז ער עפענט זיך איצט אין דער גרויסער ניו־יאָרק און ער פאַרבראַכט איצט אין דער געזעל־שאַפט פון א באַרימטער שיינהייט.

נאָר סאַפּער ווען זיי זיינען אַריין אין זאַל, וואו עס האָבן געבראַכט אַלע עלעקטרישע לאַמפּן, האָט זי אומדער־וואַרטעט אויסגעדריקט איר פאַרלאַנג אַרויסצוגיין אביסל שפּאַצירן.

— אין דרויסן שיינט א לבנה, זעט ווי וואונדערלאַך שיין עס איז!

— ער שפּילט וואונדערלאַך, — פון זי האָט זיך איצט עעשמייכלט. אי־רע ליפּן האָבן זיך געעפנט. אירע ציין הרבן געבלענדעט און מאַרים איז גע־שטאַנען מי טא ווייך האַרץ פאַרגאַפט און אַנטציקט.

און עסטעלא האָט זיך גלייך גע־כאַפּט:

— א, עס איז שוין אַזוי שפּעט...

— מיסטער האָט געזאָגט...

— ס'איז שוין ווירקלאַך ניט פרי.

— מוז איך שוין גיין.

— א, ניין, איר זייט העפלאַך איינ־געלאַדן צו עסן מיט אונז סאַפּער.

עסטעלא האָט זיך געקוויטשקלט, האָט זיך געוואָלט אַרויסרייען פון דעם, אָבער מיסטער סילוועד איז צו איר זייער שטאַרק צוגעשטאַנען, אַזוי אַז זי האָט די איינלאַדונג אָנגענומען אין אַלע זיינען אַריין אין זאַל.

מרס. סילוועד ווי נאָר זי האָט דער־הערט וועגן דעם נאַסט — איז גלייך געווען געוואָרן. זי האָט באַקומען נאָר אַן אַנדער פּנים, איז געוואָרן לעבעדיק, פרייליכער, נאָר די פּיס האָבן נאָך אַלץ ניט געוואָלט פאַלגן. און מען האָט

דער שלאַנג

ווי א געפאַנגענער פויגל

דראַג-סטימולאַנטן פאַרניכטן דאָס בליאָנג פון שיינקייט

מ'הטנע קאָמפּלעקציע, העסלאַכער פּנים. טאַנין און קאַפעאין (געפונען אין מאַלצייט געטראַנקען) גנבה'גן אַוועק דער שיינ־קייט בליאָנג. זיי טונען פאַלש סטימולירן די נערוון סיסטעם. אומ־פאַרמיידלאַך קומט רעאַקציע. נערוון ווערן מיד דורך איבער־סטימו־לאַציע. איר זייט האַלב־קראַנק — גלייכגילטיק און דערשלאָגן.

פּרובירט פּאָסטום. מיליאָנען טרינקען עס פאַר כעסערן געזונט, שטאַר־קערן שלאָף, גלייכטעסיקע געדולדן, געשמאַק, צופרידנשטעלנדע עקאָ־נאָמיש. מאָמענטאַל געמאַכט אין דער קאַפּ צו א קאַסט פון אַרום א האַלבן סענט. 90 קאַפּס צו א 50 סענט טין. אָדער עס איז דאָ פּאָסטום סירעיל גע־מאַכט דורך איפזידן אָדער פערקאָלייטן 20 מינוט.

Postum

קלוגע מוטערס ווייסן

א ס'ך קינדער האָבן ניט ליב דעם טעם פון מילך. זיי האָבן ליב צו האָבן דעם זעלבן טרונק וואָס די "דערוואַקסענע". עס איז גוט פאַר זיי צו האָבן א הייסן טרונק, מאַכט אינס־מאַטן "פּאָסטום" פאַר זיי. גוצנדיק הייסע מילך (ניט געזאָדענע) אַנ־שטאָט געזאָדענע וואַסער, זיי וועלן מאָמענטאַל ליב באַקומען דעם טעם.

* * *

פרייער אַנבאָט

מאַכט א 30־טאָגיקן פּרואוו פון פּאָסטום. מיר וועלן פאַר אייך אַנ־פאַנגען אייער פּרואוו דורך נעבן אייך פּאָסטום פ ר י י פאַר דער ערשטער וואָך. שרייבט צו

General Foods, Limited,
Sterling Tower, Toronto 2, Ont.

P-3-31